№. 4444 1880 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ ԵՒԿԻՐՄԻ ՊԻՐՈՆՃԻ ՍԷՆԷ

ԱՌԱՎՕՏԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ Ն. 4444

ՓԻԱԹԼԱՐ

Իսթանպոլ Իշին
Պիր սէնէ մէճիտիյէ 10
" 5
Ալթը այ " 2 1/2
Իւչ " "
Պիր նիւսխէ 40 փարա մէճիտ

Թաշրալար Իշին
Պիր սէնէ, մէճիտիյէ 10
Ալթը այ " 6
Բոսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր

Մասիսի Էջերեան

ՄԻՇՏԱՏԻ ԻՐԱՏԻԵԱՆ

ԻԼՈՒՍ

ՏԻՊԵՐԻՆՃԻ տէֆթա իշին սաթը 3 ղ.
Ֆքինէի " " " 2 ղ.
Իւչիւնճիւ " " " 1 ղ.

Իլան սրբասրնա գօնուլմասան իլանթ ու իխթարաթը սաթը 5 ղ.

Մէքթուպլար Կ. Ց. Փանոսեան խմինէ եազըլը

Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնդ-էնպիհ-պազարընտա Իրսի խանատա Ն. 41։

ՀԱՍՏԱՏԻ 1297 ԶԻԼԳԱՏԷ 8 ՀԱՍՏԱՏԻ 1880 ԻԼՈՒՍ 1

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱՌԱՆՑ ՀԱՎԱՍ

Խամալիա, 11 սեպտ.

Սեպտ. 1 տէն 10ա գատար Սիւէյէշ գանալընտան 36 սէֆինէ կէլիպ, 740,000 ֆրանգ հասըլաթ օլմուշ տուր։

Բակիւզա, 12 սեպտ.

6000 նէֆէր Դարատաղը, Տուլցինսկա տօղրու հարէքէթէ պաշլամիշլար տըր։ Պունլար մուխալիֆէթ թէսատիֆ իթտիքլերինտէ, մուհարէպէ իտէճէքլէր տիր։

Պէրլին, 12 սեպտ.

Եունան դրալ վէ դրալիչասը, պու Իշին Պէրլինէ վասըլ օլմուլար։

Մատրիտ, 12 սեպտ.

Իսբանիա դրալիչասը հազրէթլէրի սալիմէն պիր դէզ չօճուգ տիւնեատա կէթիրմիշ տիր։

ՏԱԼԻԼԻՅԷ

Պաշ վէքեալէթի մէսնէսի ճէլիլենին ֆէխամէթլու տէվլէթլու Սայիտ բաշա հազրէթլէրինէ թէվճիհինի միշիր օլան խաթթը հիմայունը հազրէթի Բաշիշահի, մագէյնի հիմայուն պաշ քեաթիպի Բիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի վէսաթթը յա, վէ միւքեմմէլ ալայ իլէ Պաշը Ալիէ վիրուա էյլէմիշ, վէ ատէմատէն օտուրու վէճհ իւզրէ Պաշը Ալի կիւզէրիկեահ վէ բիշկնասհնտա իգամէթ խալէն իւքի թասուր ատաքիրի Շահանէ իլէ իւքի պուտա միզիգա սէլամ վէ թէպտանա միզիգա սէլամ վէ թէրիհնիմի իճրա էյլէմիքլէրի կիպի, հուզուրը ատէմատէն օլան զէվաթը ֆիխամ հազարաթը մուվաճէհէսինտէ խաթթը հիմայունը հազրէթի Բաշիշահի զրատ իտիմիշ տիր։

ՍՈՒՐԷԹԻ ԽԱԹԹԸ ՀԻՄԱԵՈՒՆ

«Վէզիրի մէալիսէմիրիմ Սայիտ «բաշա,

«Ահվալը հազրէնէն էհէմմիյէ-«թինէ, վէ թէսատիրի լազըմէնին «սիրատթը ճէրէեանը լիւզումունա «մէպնի, հէյէթի վիւքէլամզոճա «պաշլըճա պիր թէպէտտիւլէ լիւ-«զումի գավի միշահէտէ օլունտու-«զունտան, Գատրի բաշանդն ազ-«լէլէ, սիզին մալիւմ վէ միճէր-«ըպ օլան հասաֆէթ վէ տիրա-«եէթինիզ մէպնի, պաշ վէքեա-«լէթ խըզմէթի միհիմմէսի, էօհ-«տէյի քիֆայէթինիզէ թէֆվիզ, «վէ մէսայիլի մուալլագաեա տէվ-«լէթի Այիէէմիզ հագգընտա խա-«յըրը հիւսնի նէթիճէ վէրիլմէսի, «սատագաթ վէ ըէվկյէթի միսէլ-«լէմէնիզէ թէվֆի գելընմիշ տըր։

«Հէման ճէնապը Հագգ մաղհարը «թէվֆիգաթ պուեուրսուն։»

Ֆիյ 7 շէվվալ սէնէ 1297

ՀԷՅԷՐԻ ճեուէտ

Պաշ վէքեալէթի ճէլիլէ Սայիտ բաշա հազրէթլէրինէ.

Մէսնէսի մէշէյխէթի ճէլիլէ Ահմէտ Էսաատ էֆէնտի հազրէթլէրինէ իպգա.

Տախիլիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Մահմուտ Նէտիմ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Հարպիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Հիւսէյին Հիւսնի բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Մագամը գաբուտանի, Բահիմ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Թարիճիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Ասըմ բաշա հազրէթլէրինէ.

Շուրայի տէվլէթ բիասէթի ճէլիլէսի, Սէրվէր բաշա հազրէթլէրինէ.

Ատլիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, ճէվտէթ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Էրքեանը հարպիեէ բիասէթի ճէլիլէսի, Ալի Նիզամի բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Մալկյէյ նէզարէթի ճէլիլէսի, Սիւպհի բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Թօքհանէյի ամիրէ մուշիրլիեէթի ճէլիլէսի, Ալի Սայիպ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսի, Բեամիլ բաշա հազրէթլէրինէ.

Էվգաֆը հիմայունն նէզարէթի ճէլիլէսի, Գոսովա վալիսի էսպագ Նաղիֆ բաշա հազրէթլէրինէ.

Նաֆիա նէզարէթի պէհլյէսի, Հասան Ֆէհմի էֆէնտի հազրէթլէրինէ իպգա.

Թիճարէթ վէ զիրաաթ նէզարէթի պէհլյէսի, Պէյրութ մութասարրըֆը սպպգ Բայիֆ էֆէնտի հազրէթլէրինէ։

ԹԷԼՃԻՀԱԹ

Միւթէպէրանը սարրաֆանտէն Պարուհ էֆէնտիեէ, բիւթպէյի ուլեա սընըֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

Տէվլէթլու նէճապէթլու էֆէնտիկը հազարաթնա Ֆրանսըզ լիսանը թալիմ իթմէքաէ պուլունան, վէ պու քէրրէ միւլազիմի էվվէլիք իլէ սկյքի ասքերիեէ իտխալ օլունմուշ օլան Մ. Կարատէեէ պէշինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Դայսէրիեէ մէթրօպօլիտի Եօվանիս էֆէնտիեէ իքինճի Մէճիտի.

Բէսրիեէ մէթրօպօլիտի Գոսթանթիոս էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Պաղտատ մէրխասասը Մկրտիչ էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Խաղինէյի ճէլիլէյի մալկյէտէ էսհամ միւտիրի Մուսթաֆա պէյէ ռէօրտինճիւ Մէճիտի.

Մալկյէ միսթէշարը Ալմանիայը Մ. Վէթէնտորֆա իշչինճիւ.

Պէնի Զուգ Զուգ գումբանեասը-նը տիրէքթօրու ճէզայիրլի հաճի Ալի պէնի Մէհէմմէտ պէշինճի բիւթպէ Մէճիտի նիշանը լիթա պույրուլմուշ տուր։

Տիւնքի կիւն խաթթը հիմանուն գրաթ պույրուլուգտան սոնրա, պիճիմէ վիւքէյայի ֆիխամ վէ իւլէմայի քիրամ վէ բիճալը ազամ բահիմէյի թէպրիքի իչիա իթմիշլէր, վէ անտէն սոնրա Ռուսիա, Իսբանիա վէ Սբրպիսթան պաշ թէրճէմանլարը տախի պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրինէ կիտիպ, թէպրիք ըէամինի իչիա իթմիշլէր տիր։

Պատէհու պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի, լիէճլիլ թէշէքքիր մապէյնի հիմայունա ազիմէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Անատօլու խալահթ միւֆէթթիշի Սայիտ վէ Պէյրը բաշալար հազարաթը թարաֆընտան թանզիմ օլունան լայիհայի խալահիեէ, ճիւմա կիւնիւ, զաթը հազրէթի Բաշիշահիեէ թադիմ օլունմուշ տուր։ Այընան մալիւմաթա կէօրէ, լայիհայի մէգքիւրէ ֆէվգէլատէ թահսին օլուպ, լայիհա սահիպլի բաշալար մազհարը իլթիֆաթ օլմուշլար տըր։ Պու լայիհատա խալահաթը ճիհէթի նազարիեէ վէ թամթալիգիեէսի պիլ էթրաֆ իրաեէ օլունմուշ տուր։

—Խապէր ալընտըղընա կէօրէ, նիւմայիշ պէր նէթիճէյի միֆիտա օլմատըղը թագտիրատ, նէ եարբլմագ լազըմ կէլէճէկինէ տայիր պէյն էլ տիւէլ հէնուզ միւզաքէրէ ճէրեեան իթմէմիշ տիր։

—Տօնանմալարատան սէֆարէթլէրէ թէլէկրաֆ վիրուա իթմէմիշտիր։ Եալընըզ Ինկիլթէրրա սէֆարէթինէ ամիրալ սբր Սէյմուրատան վիրուա իտէն թէլէկրաֆամէտէ, միւմանլէյհ տահա պիր խայլի զէման Բակիւզատա գալաճաղընը պէեան իտլեօրմուշ։

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Պաղը Ալիտէ Դարատաղ մէհէլէսի իւզէրինէ մէճլիսի ֆէվգէլատէյի վիւքէյա իճթիմա իթմիշ տիր։

Պու մէսէլէնին նէ բէնկ քէսպ իթտիկի պուրատա մէճհուլ օլուպ, սէֆարէթլէրէ տախի հէնուզ եէնի թալիմատ կէլմէմիշ օլմայը իսէ տէ, սիւֆէրանըն պահս իթտիկի հէբ պու մնատէ իւզէրինէ տիր։

—Պաղը Ալինին Ատատօլու խալահթնա միւթէալլիգ միւզաքէրէյի ախիր։ Փնէ սէֆարէթլէրին ճէվապնամէսի, էվվէլքի կիւն Ալմանիա սէֆարէթխանէսի պաշ թէրճէմանը [illegible] թինէ վէրիլմիշ տիր։

—Կէչէնտէ մուվազգաթէն Տէրիսաատէթ կէլմիշ օլան Էտիրնէ վալիսի Ալի բաշա հազրէթլէրի, մահէլլի մէճլիսլէթլէրինէ միւթէվճիհիհէն Տէրիսաատէթտէն հարէքէթ վէ ավտէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Ճիւմաա կիւնիւ Սէլանիքէն Տէրիսաատէթ կէլէն վաբօր, տիվանը հարպ գարարը իւզրէ գալէսպէնտիքլէ մահքիմ օն պէշ գաատար ատէմ կէթիրիպ, պունլարտան օն իքինի թարապլուսը զարպ վէ գուսուրու Աքքեաեա կէօնտէրիլէճէքլէրի իչիտիրմիշ տիր։

—Ամուֆէթլու Վահան էֆէնտի հազրէթլէրինէն Բարիս սէֆարէթի սէնէյէսինէ թայէին դելընճաղը ըիվաեէթինի եազմըշ իտի։ Պունտան գավիճէ, էսպագ խարիճիեէ միւռթէշարը ամուֆէթլու Էսատ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին սէֆարէթի միշարիլէյհատա թայէին դելընճաղը տախի ըիվաեէթ օլունուեօր։ (ճէրէեան)

—Ուսմուրը ինգիլթէրէյի ասքէրիեէ պագմագ իւզրէ թէշէքքիր իթմիշ օլան թէսիգաթը ասքէրիեէ գօմիսիօնու հէյէթի, պու քէրրէ թէպէտտիւլ իտէրէք, Սէլանիք գօմանտանը սպպգ Սաֆվէթ բաշա հազրէթլէրի թայէին պույրուլմուշ տուր։

—Այտըն վալիսի Միհաթ բաշա հազրէթլէրի, պու կիւնէրտէ տախիլ վիլայէթի տէվր էյլէմէքտէ պուլունուեօր։

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսիզին իլք ահիֆէսինին տէօրտիւնճիւ սիթիւնտա, ալթընճը ատթըրան պաշլատան սիրգաթ հավատիսի, այնի ահիֆէնին պէշինճի սիթիւնտուն Միրկէօն գարիեէսի հավատիսի ալթընա գօնուլաճաղ իքէն, սէհվէն, պալէատէ զիքր օլունան սիթիւնա գօնուլմուշ օլատուգտան, թասհիհի քէյֆիեէթէ իպթիտար գելընը։

Թարիճիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Ասըմ բաշա հազրէթլէրինէ.

Շուրայի տէվլէթ բիասէթի ճէլիլէսի, Սէրվէր բաշա հազրէթլէրինէ.

Ատլիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի, ճէվտէթ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Էրքեանը հարպիեէ բիասէթի ճէլիլէսի, Ալի Նիզամի բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Մալկյէյ նէզարէթի ճէլիլէսի, Սիւպհի բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Թօքհանէյի ամիրէ մուշիրլիեէթի ճէլիլէսի, Ալի Սայիպ բաշա հազրէթլէրինէ իպգա.

Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսի, Բեամիլ բաշա հազրէթլէրինէ.

Էվգաֆը հիմայունէ նէզարէթի ճէլիլէսի, Գոսովա վալիսի էսպագ Նաղիֆ բաշա հազրէթլէրինէ.

Նաֆիա նէզարէթի պէհլյէսի, Հասան Ֆէհմի էֆէնտի հազրէթլէրինէ իպգա.

Թիճարէթ վէ զիրաաթ նէզարէթի պէհլյէսի, Պէյրութ մութասարրըֆը սպպգ Բայիֆ էֆէնտի հազրէթլէրինէ։

ԹԷԼՃԻՀԱԹ

Միւթէպէրանը սարրաֆանտէն Պարուհ էֆէնտիեէ, բիւթպէյի ուլեա սընըֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

Տէվլէթլու նէճապէթլու էֆէնտիկը հազարաթնա Ֆրանսըզ լիսանը թալիմ իթմէքաէ պուլունան, վէ պու քէրրէ միւլազիմի էվվէլիք իլէ սկյքի ասքերիեէ իտխալ օլունմուշ օլան Մ. Կարատէեէ պէշինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Դայսէրիեէ մէթրօպօլիտի Եօվանիս էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Բէսրիեէ մէթրօպօլիտի Գոսթանթիոս էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Պաղտատ մէրխասասը Մկրտիչ էֆէնտիեէ իքինճի բիւթպէ Մէճիտի.

Խաղինէյի ճէլիլէյի մալկյէտէ էսհամ միւտիրի Մուսթաֆա պէյէ ռէօրտինճիւ Մէճիտի.

Մալկյէ միսթէշարը Ալմանիայը Մ. Վէթէնտորֆա իշչինճիւ.

Պէնի Զուգ Զուգ գումբանեասը-նը տիրէքթօրու ճէզայիրլի հաճի Ալի պէնի Մէհէմմէտ պէշինճի բիւթպէ Մէճիտի նիշանը լիթա պույրուլմուշ տուր։

Տիւնքի կիւն խաթթը հիմանուն գրաթ պույրուլուգտան սոնրա, պիճիմէ վիւքէյայի ֆիխամ վէ իւլէմայի քիրամ վէ բիճալը ազամ բահիմէյի թէպրիքի իչիա իթմիշլէր, վէ անտէն սոնրա Ռուսիա, Իսբանիա վէ Սբրպիսթան պաշ թէրճէմանլարը տախի պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրինէ կիտիպ, թէպրիք ըէամինի իչիա իթմիշլէր տիր։

Պատէհու պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի, լիէճլիլ թէշէքքիր մապէյնի հիմայունա ազիմէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Անատօլու խալահթ միւֆէթթիշի Սայիտ վէ Պէյրը բաշալար հազարաթը թարաֆընտան թանզիմ օլունան լայիհայի խալահիեէ, ճիւմաա կիւնիւ, զաթը հազրէթի Բաշիշահիեէ թադիմ օլունմուշ տուր։ Այընան մալիւմաթա կէօրէ, լայիհայի մէգքիւրէ ֆէվգէլատէ թահսին օլուպ, լայիհա սահիպլի բաշալար մազհարը իլթիֆաթ օլմուշլար տըր։ Պու լայիհատա խալահաթը ճիհէթի նազարիեէ վէ թամթալիգիեէսի պիլ էթրաֆ իրաեէ օլունմուշ տուր։

—Խապէր ալընտըղընա կէօրէ, նիւմայիշ պէր նէթիճէյի միֆիտա օլմատըղը թագտիրատ, նէ եարբլմագ լազըմ կէլէճէկինէ տայիր պէյն էլ տիւէլ հէնուզ միւզաքէրէ ճէրեեան իթմէմիշ տիր։

—Տօնանմալարատան սէֆարէթլէրէ թէլէկրաֆ վիրուա իթմէմիշտիր։ Եալընըզ Ինկիլթէրրա սէֆարէթինէ ամիրալ սբր Սէյմուրատան վիրուա իտէն թէլէկրաֆամէտէ, միւմանլէյհ տահա պիր խայլի զէման Բակիւզատա գալաճաղընը պէեան իտլեօրմուշ։

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Պաղը Ալիտէ Դարատաղ մէհէլէսի իւզէրինէ մէճլիսի ֆէվգէլատէյի վիւքէյա իճթիմա իթմիշ տիր։

Պու մէսէլէնին նէ բէնկ քէսպ իթտիկի պուրատա մէճհուլ օլուպ, սէֆարէթլէրէ տախի հէնուզ եէնի թալիմատ կէլմէմիշ օլմայը իսէ տէ, սիւֆէրանըն պահս իթտիկի հէբ պու մնատէ իւզէրինէ տիր։

—Պաղը Ալինին Ատատօլու խալահթնա միւթէալլիգ միւզաքէրէյի ախիր։ Փնէ սէֆարէթլէրին ճէվապնամէսի, էվվէլքի կիւն Ալմանիա սէֆարէթխանէսի պաշ թէրճէմանը [illegible] թինէ վէրիլմիշ տիր։

—Կէչէնտէ մուվազգաթէն Տէրիսաատէթ կէլմիշ օլան Էտիրնէ վալիսի Ալի բաշա հազրէթլէրի, մահէլլի մէճլիսլէթլէրինէ միւթէվճիհիհէն Տէրիսաատէթտէն հարէքէթ վէ ավտէթ էյլէմիշլէր տիր։

—Ճիւմաա կիւնիւ Սէլանիքէն Տէրիսաատէթ կէլէն վաբօր, տիվանը հարպ գարարը իւզրէ գալէսպէնտիքլէ մահքիմ օն պէշ գաատար ատէմ կէթիրիպ, պունլարտան օն իքինի թարապլուսը զարպ վէ գուսուրու Աքքեաեա կէօնտէրիլէճէքլէրի իչիտիրմիշ տիր։

—Ամուֆէթլու Վահան էֆէնտի հազրէթլէրինէն Բարիս սէֆարէթի սէնէյէսինէ թայէին դելընճաղը ըիվաեէթինի եազմըշ իտի։ Պունտան գավիճէ, էսպագ խարիճիեէ միւռթէշարը ամուֆէթլու Էսատ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին սէֆարէթի միշարիլէյհատա թայէին դելընճաղը տախի ըիվաեէթ օլունուեօր։

—Ֆէնտի զիրաաթը թահսիլ իչին Ֆրանսա զիրաաթ մէքթէպլէրինէ կէօնտէրիլէճէք Մէհէմմէտ Նուրի վէ Ահմէտ ճէմալ պէյլէր իլէ Սալիհ Նէշաթ, Օսման, Թորգոմեան Դէորդ, Զէրասէս Ահարոն, Բօլ Գալավան վէ Սթրաթիֆօրուլօս էֆէնտիլէր, էվվէլքի կիւն պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան գապուլ օլունմուշլար տըր։

—Հիւքիւմմէթը միճթէմէյի Ամերիգա ըէյիսի, Ամերիգա հիմայեէսի թահթընտա պուլունան Իզմիրլի Միրզան նամ շախս ալէյհինէ գաթլ ճինայէթինտէն տօլայը վերիլէն իտամ ճէզասընը աֆվ էյլէմիշ տիր։

—Իզմիր վիլայէթի տախիլինտէ Պէրկամա գայմագամընէն, չիֆթլիկինէ կիտէրքէն, Զէրքէս էշգըեասը թարաֆընտան գաթլ ու իտամ օլունմուշ իտուկի խապէր վերիլիեօր։

—Իշ պու սօն պահար մէվսիմինտէ Մ. Կրատրոթքն իլէ բրէնս Կօրչագօֆ վէ Մ. Կամպէթթա պէյնինտէ Նիսատ պիր միւլագատ վուգու պուլաճաղը շայի օլատուղունու Կօլուսանամ Ֆրանսըզ դաղէթասը եազըեօր։

—Գոսովա վալիսի սապգ Ֆիքրի բաշա հազրէթլէրինին Տէրիսաատէթ ավտէթ վէ մուվասլէթ իթտիքլէրի իչիտիրմիշ տիր։

—Ամերիգա տէվլէթինին Բարիս սէֆիրի պուլունան գօնթ Բատովին, Տէրիսաատէթ սէֆարէթինէ թայէին իտիլէճէկինի Սէմսֆօր եազարը գապրիսթանընա տէֆն իտիրմիշ տիր։

—Իզմիր վիլայէթի տախիլինտէ պուլունան գօնթ Բատովին, Տէրիսաատէթ սէֆարէթինէ թայէին իտիլէճէկինի Սէմսֆօր եազարը գապրիսթանընա տէֆն իտիրմիշ տիր։

—Իզզէտտին վաբօրու հիմայեունու տիւն սապաշ Տէրիսաատէթ լիմանընտան ազիմէթ էյլէմիշ տիր։

—Ճիւմաա իրթէսի չէգտարբլան Հայրենիքաէ օգունան պիր էսֆամիզ հավատիսէ, եանի, Վանատան, Խրմեան սրբազանհազրէթլէրի թարաֆընտան չէքիլմիշ օլան պիր գըթա թէլէկրաֆա կէօրէ, Հէքքարի թարաֆընտա պուլունան կէօչէր էվլի Ֆիւրլէրատէն պաղըլարը, օն իւչ գըթա Հայ քէօյլէրի իւզէրինէ հիճուում իլէ, իեանէ գօմիսիօնու թարաֆընտան իհտա գելընմիշ օլան հայվանաթը վէ սայիրէյի դապ էյլէմիշլէր տիր։ Վէ Վան միլլէթ մէճլիսի թարաֆընտան, մահէլլի հիքիմէթինէ թէշէքքիր օլունտուգտա, մերգուման եաղմանճըլարը արդարարընտան զալթիյէլեր չէգտարբլմագլըդ իչին, լազըմ կէլէն ագճէնին պուլունմատըղը, ճէվապը վիրիտիկի ճիհէթլէ, պիչարէ քէօյլիւլեր իւմիտ քէսիքլիկինէ տիւշէրէք, էքիպ պիչմէքլիքտէն տախի վաղ կէչմիշլէր տիր։

Էկէր, հիքիմէթի միշարիլէյհա թարաֆընտան վիրիլէն մէղքիր ճէվապտա պիր միւպալաղա եօք իսէ, հատտէն զիեատէ շատանը թէաճճիպ վէ թէէսսիֆ օլտուգտան պաշգա, բէք պիյիք տէ մէսուլէյհէթ տավէթ իտէճէկինտէն, Պաղը Ալինին նազարը տիրգաթ վէ մէրհամէթինի տավէթ իտէրիզ։

—Թրապզոն վիլայէթի տախիլինտէ պուլունան Ճանիք վէ Զարշամպա գազալարընտա պուլունան Խրիսթիանալարը, զուհուրա կէլմէք-ճէ Ահմէտ Ալի, Սաֆիլ Ահմէտ, Սամսոն, Թորգոմեան Գէորգ, Զէրասէս Ահարոն, Բօլ Գալավան վէ Սթրաթիֆօրուլօս էֆէնտիլէր, պիտտէֆաթ, Բուսիա մէճմալիքինէ հիճրէթ ու ֆիրարէ մէճպուր օլտուգլարը վէ գալդըշտըգլարը, մա թէէսսիֆի ազիմ, չօգ տէֆա զաղէթալարատա օգունմուշ տուր։

Պու տէֆաքի ատրդրմիզ եէնի պիր խապէր, պու չատանը էսէֆ հալի, թասդիգ էյլէմէքտէ պուլունմուշտուր, չէօյլէ քի, Սամսոն հիքիմէթի թարաֆընտան, պա թէլէկրաֆ, շու քէյֆիյէթի, վալիի վիլայէթի հազրէթլէրինէ պիլտիրիլմիշ, վէ միշարիլէյհ հազրէթլէրի թարաֆընտան տախի, օլ պատատէ լազըմ կէլէն թէտատիրի հասէնէնին մէվգէլի իճրայէ վազ խիրմէսի իչին, միդտարի քիֆայէտէ ադճէյէ վէ զալթիյէյէ լիւզում պուլունտուղու, պուրատա խապէր վերիլմիշ իսէ տէ, հէնուզ պիր իճրատաթ էսէրի կէօրիւլէմէմիշ տիր. իմտի, պու խուսուս իւզէրինէ տախի, ճիդզանէ վէ խալիտանէ, հիքիմէթի Սէնէյէյինին նազարը տիրգաթ վէ մերհամէթինի տավէթ իտէրիզ, զիրա, օրալարատա, սահիհէն ֆուդարա սէֆիլ հալտէ պուլունմադտա իմիշ։

—Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Պուլկար իթթիհատը նամընա թէշէքքիլ իտէն պիր հէյէթ մէսուսէ, Պուլկարիստանի բրէնսի թարաֆընտան օգոստոսսուն եիկիրմի սէքիզինտէ զատուլ օլունմուշտուր։

Հէյէթը մէպուսէ բէյիսի Մ. Տիմանտօվէ նումդունու իրատ իթտիքաէն սոնրա, բրէնս Ալէքսանդր «Եիմնիեէ գիամար մէթրուք օլան Սէլանիքլիլերին պանա միրաճաատլարընտան տօլայը մէպուսում. խէ խապարը պէնճէ չատանը թէրվիճ տիր։ Վէզայիֆի մուգատասէմի պիլտիկիտէն, բէանէն սիզէ վատ իտէրիմ քի, գուվվէթիմ տէրճէճէսինտէ հիչ պիր մէշրու վէսիլէյի պէր թարաֆ իթմէյիպ, Սէլանիքլի պիրատէրլէրիմիզին հուրրիեէթինէ չալըշաճաղըմ։»

Բրէնսին շու ճէվապը, գօմիթէլէրէ մուճիպլի չէվգ վէ դայրէթ օլարագ, պու պատատէ միպահատա իչին պիր չօգ ճէմիեէթլէր ատա օնունուճաճագ իմիշ։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍ

Պաշ վէքիլ Սայիտ բաշա հազրէթլէրի, տիւնքի կիւն մագամը ճէհիտլէրինէ գուսուլէրինտէն սոնրա, տագա օլանան մէճլիսի վիքէլաեա բիեասէթ էյլէմիշլէր տիր։

Ճէրէեան իտէն միւզաքէրատթ իսէ, Դարատաղ վէ Արնավուտ մէսէլէսի էյէ, Բիզա բաշա թարաֆընտան վիրուա իտէն սոն թէլէկրաֆնամէլէր իւզէրինէ օլմուշ, վէ տէվլէթլէրին թէհտիտամիշ հարէքէթի գարշըսընտա նէ կիւնա թէսատթի գարշըսընտա պիր իթթիֆոզ խիրմէսի լազըմ կէլէճէկի հագգընտա արիզ ու ամիզ մուխապերաթ գուսգու պուլմուշ տուր։

Պատէհու վէքիլի միշարիլէյհ հազրէթլէրի խարիճիեէ միւամէշարը Տատեան Արթին պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինի ճէլպ պիրլէ, պիր խայլի միւատէթ կէօրիշմիշլէր տիր։

ԹԱՍՀԻՀ

Ճիւմաա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսիզին իլք ահիֆէսինին տէօրտիւնճիւ սիթիւնտա, ալթընճը ատթըրան պաշլատան սիրգաթ հավատիսի, այնի ահիֆէնին պէշինճի սիթիւնտուն Միրկէօն գարիեէսի հավատիսի ալթընա գօնուլաճաղ իքէն, սէհվէն, պալէատէ զիքր օլունան սիթիւնա գօնուլմուշ օլատուգտան, թասհիհի քէյֆիեէթէ իպթիտար գելընը։

Գուրիէ տ՝Օրիան զազէթասընտա օգունմուշ տուր։

Մալիւմ օլտուղու վէճհ իլէ, չէնտ մահ մուգատտէմ սարիգլէր Պէյօղլունտա պիր Թունէլ աչըպ պիր մաղազաեը սոյմուշ օլտուգլարը հալտէ, հէնուզ բոլիս Թարաֆընտան էլէ կէչիրիլէմէմիշլէր տիր։

Անտէն պիր աղ սոճրա տախի, Պաղչէ դաբուսունտա պիր մաղազանըն տիվարը տէլինիպ իճբայի սիրգաթ օլունմագտա իլքէն, պէքճի վիրուս իթտիկինտէն ֆիրար էյլէմիշլէր իտի։

Մուախխարէն սարիգլէր Եէնի չարշըտա պիր մաղազա խթիճար ի-տէրէք պիր խանէեէ տուխուլ իթմէք իւզրէ Թէտարիքեաթտա պուլունտուգլարը հալտէ կէօրիւլիւպ, իշլէրինի նօգսան պրագմազա մէճպուր օլմուշլար իտի։

Անտէն սօնրա Պէյօղլունտա պիր տիւքքեան աչըրպ էշեա վէ նուգուտ ախզ օլունմուշ, վէ սարիգլէր հէնուզ ԹուԹուլամամըշ տըր։

Գալաթատա Եանեալը պիր Թիւճճարըն մաղազասը ալթ գաթտան Թօնսս քէմէրին հաֆրէյլէ աչըլարագ, 15 պին լիրա սիրգաթ օլունտու։

Պիր մահ էվվէլ երնէ օ սարիգլէր ֆըրգասընա մէնսուպ օլտուգլարը զանն օլունան պաղը էշխաս, սըհհիեէ տայիրէսի ճիվարընտա պաղը թիւճճար մաղազալարընը աչմագ իւզրէ պիր քէօմիւրճիւ մաղազասընըն տիվարընը տէլիշլէր տիր։

Պու քէրրէ տախի Իսթանպոլ չարշըսընտա պիր գուեումճու մաղազասընըն տիվարը տէլինիպ 1500 լիրալըգ էշեա սիրգաթ օլունմուշ տուր։

Կէչէն սալը կիւնիւնտէ տախի Պալ գաբանընտա պիր խանըն տիվարը տէլինիպ, սարիգլէր պիր թիւճճար մաղազասընա կիրմէքտէ իլքէն, պէքճի վիրուտ իթմէսկյէ ֆիրար էյլէճարընը գացասընտա 40 պին լիրա պուլունտուղու մէրվի տիր։

ՐՈՒՍԻԱ.

Բէթրէսպուրկտան օգոստոս 14/26 Թարիխյէ եաղըլմըշ տըր.

Մուհագդաղ օլարագ, ժէնէրալ Լօրիս Մէլիգօֆ պու կիւնքի կիւն Ռուսիանընը էն պիյիւք ատէմի տիր։ Միւշարիլէյհ, իճրաաթը ալիեէ գումիթէսի ըէյսիկի զէմանընտա, մէմլէքէթէ իսթիլալ Թօխտումուպրագան միւֆոսիտէրի Թէտապիրի միւէսսիրէ վէ իհթիեաթիեէ իլէ մէն էյլէտիքտէն, վէ մէրգուման միւֆիսիտէրին ֆէսատ Թասավվուրլարընը պօշա չէգարտըգտան, վէ էհալիյի միւթիեէնին էֆքէարընտա իւմիտ վէ սիւքիւնէթի իեատէ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիսինի օլմիշքիւլ մէմուրիեէթինտէն ահվալ էյլէմէսի վէ ումուրը իտարէյի, էվվէլքի միւնթազամ հալէ իրճա գէլմասը իշին, կէլիպ պիզզաթ իմքէրաթօր հազրէթլէրինտէն ըէճա էյլէմիշ տիր։

Զար հազրէթլէրի իսէ, իշպու հագգը իսթիտաեը գապուլ պուեուրմուշլար տըր, վէ պունուն նէթիճէլերի մալիւմ տիւր։ Շէօյլէ քի, վագթիյլէ խէֆի բոլիս Թէսմիեէ օլունուպ, իմքէրաթօրուն մուհաֆազասը տայիրէսինին իշչինճիւ շիւպէսի օլան վէ հագըգաթէն բոլիթիգաճա պիր էնքիսիզիօն մահքէմէսի մէսապէսինտէ պուլունան նէզարէթ լազվ օլունմուշ, վէ գօնթ Լօրիս Մէլիգօֆ տախիլիեէ նէզարէթինէ Թայեին օլունուպ, Ռուսիա մէմալիքինին պիլճիւմիէ բոլիպլէրի իտարէսի, միւշարիլէյհին Թաֆթը իտարէսինէ իհալէ գէլընմըշ տըր։ Խասէթէն ժէնէրալ Մէլիգօֆ Թարաֆընտան Թագտիր օլունուպ, իմբէրաթօր հազրէթլէրինին տախի պանէթ սէվկիւիւսիւ պուլունան տախիլիեէ նաղըրը սապգ Մ. ալ Մագօֆ տախի, բոսթա վէ Թէլէկրաֆ վէ մէզահիպլի էճնէպիեէ նէզարէթինէ Թայեին գէլընմըշ տըր։ Պու Թէպէտտիւլաթտան մատտա, մուգաատէմա մէզքիւր միխթէլիֆ նէզարէթլէրէ մէրպութ օլան միւսԹէշարլար վէ գանչէլէրեա ըէյիսլէրի տախի, վագը օլան Թէպէտտիւլաթա Թէվֆիգ սուրէթտէ մէմուրիեէթլէրէ Թայեին իտիրմէքտէ տիրլէր։

Շիւպհէսիզ, էֆքեարը հուրրիեէթքէրվէրանէտէն իլէրի կէլմիշ օլան պու Թէպէտտիւլաթ, զազէթալար վէ խալգ պէյնինտէ ումումէն Թահսին վէ Թագտիր օլունմագտա տըրլար։ Պունտան պէօյլէ խէֆի իտարէ, ֆէվգէլատէ մահքէմէլէր, վէ քէյֆի մաաշա զուլում ու Թէատտիլէր օլմաեաճաղը ճիհէթլէ, միւճէտտէտէն պիր սարը հուրրիեէթ ու Թէրագգըեա տախիլ օլմագտաեըզ...

Էկէրչի, հագըգաթէն նասըլ քի Թէէմին օլունուեօր իսէ, իշպու էսասի Թէպէտտիւլ, գօնթ Լօրիս Մէլիգօֆուն իխթար ու նասիհաթլարը վէ խայրխարհանէ Թէէսսիրի սաեէսինտէ զուհուրա կէլմիշ իսէ, միւշարիլէյհին շու էնատէ Ռուս միլլէթինին պիլճիւմէ սընբֆլարը միեանընտա մագհար օլտուղու ֆէվգէլատէ Թէվֆէճիւհէ Թէաճճիւպ իտիրմէմէլի տիր։ Հապսխանէլէր Թէտրիճէն պօշալըպ, պիր տախի տօմաեօրլար, վէ էն աղը Թէօհմէթ Թահմէնընտա պուլունան շախսլարընը միմքին մէրԹէպէ սիւրաթլէ մուհաքէմէլէրինէ պագըլըեօր, վէ խէֆի շիրքէթլէրէ մէնսուպ օլուպ, հագիգի ճիւնհալարտան զիեատէ իղֆալ իտիրմիշ վէ եախսատ էմրի պասիրէթ խիլաֆընտա հաքէքէթտէ պուլունմուշօլան պիր չօգ Թալէպէկեանընը սէպկիլէրի Թախլիեէ իտիլիպ, տերսլէրինէ տէվամ իթմէկլէրինէ մէէզունիյէթ վերիլմիշ, վէ պու խուսուստա բէնտիքը [illegible] պագ [illegible] ըէ, նագտէն մուավէնէթ տախի կէօրմիշլէր տիր։ Իշթէ հագըգաթէն պու բոլիթիգա, Թէտապիրի շէհտիտէ իսթիմալինտէն զիեատէ միւէսսիր վէ էյի պիր բոլիթիգա տըր։

ԱԼՄԱՆԻԱ. ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ.

Վիէննատան օգոստոս 31 Թարիխյէ Կրան Ժուրնալ նամ զազէթաեա պէր վէճհի աթի եաղըլմըշ տըր.

«Պէրլինտէն կէօնտէրիլիպ, Գօրէսբօնտանս տէ Բէյթ զազէթասընտա տերճ օլունան պիր մէքԹուպ, բոլիթիգա տայիրէլէրիմիզ տէ ազիմ պիր հէեէճանը մուճիպ օլմուշ տուր։ Մէզքիւր մէքԹուպտա, Ալմանիա տէվլէթինին, 1871 սէնէսինտէ, Ֆրանսաեա, սիլահը ասքէրինին էն չօգ մրգտարընը Թահսիտա իթմէտիկինտէն տօլայը պիւյիւք պիր խէթա իշլէմիշ օլտուղու պէեան օլունմուշ տուր։

«Ֆրանսանըն սիլահ Թէտարիքեաթը վէ ասքէրիճէ Թէնսիգաթը, Ալմանիա տէվլէթինի միւճէրրէտ իւլ զուհուր օլան մալիյէճէ պիր ըէրիշանկյէթ Թէհլիքէսինէ իլգա իթմէքտէ տիրլէր։ Պինտէն ալէյհ, Ալմանիա տիբլոմաթլարը, պու կիւնքի կիւն, 1871 Թարիխինտէ իթտիքլէրի խէթաեը Թազմինէ չալըշմագտա, վէ Ֆրանսաեը Թունուստա Իթալիա իլէ, վէ եախսատ Պալգանպարտա Ավսթրիա-Մաճար տէվլէթի իլէ գավկաեա ԹուԹուշտուրարագ, տօլայըտան պիր Թարիգ իլէ մագսէտլէրինէ իրմէքլիկի մէմուլ էյլէմէքտէ տիրլէր։ Մէզքիւր մէքԹուպտա գավլինճէ, նիհաեէթ վուգուաթլար քէմալէթէ վասլ օլարագ, Ֆրանսա, սէնէյի հալիեէնին խիթամընտան էվվէլ, պիր մուհարեպէեէ ԹուԹուշճաղ տըր։

«Էկէրչի պու հավատիս գամիէն սահիհ սէյիլ իսէ տէ, Ալմանիա տէվլէթինին խարիճտէ Ֆրանսաեա միւշքիւրաթ իյգա իթմէք իչին չըգարտըղը էնթրիգալարա պագըլընճա, մէզքիւր հավատիս իհթիմալտէն պայիտ գալմազ։ Անճագ, Գօրէսբօնտանս տը Բէյթ զազէթասընըն պէնճէ բէք իլէրի վարտըղը պիր չէյ վար իսէ, Ֆրանսանըն սէնէյի հալիեէնին խիթամընտան էվվէլ պիր մուհարեպէեէ ԹուԹուշճաղ օլմասը սէօզիս տիւր։ Ֆրանսա, քէնտիսինէ գուրուլան տուզաղը պիլտիկինտէն, մէզքիւր տուզաղա տիշմէեէճէք տիր։»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ա. — Ի՞նչէ Ազգ։ Բ. — Ազգի մը կենդանութեան նշաններ։ Գ. — Հայ ազգը պիտի ապրի՞։

(ՃԷ-ՄՈ ԿԷՆԷ ԷԼ-ԻԷԴՊԻՆ ՊՈՒԲԱՅԻ)

Բայց 'ի զ'ուր, կղերը պիտի ըժկամակի իւր մեռոտի փառքը մերկանալ. և ազգ ամիկը պիտի ախորժի իւր կղերը, չասուածը, այն փառաւոր վիճակի մէջ տեսնել։ Եկեղեցիէն ներս մնող Հայ մը զինք Մաթուսաղայէն աւելի երկայնակեաց կը կարծէ. այն զգեստները, զարդարանքը և ուրիշ կազմածներ ռամկին սիրան ու միտքը կը յափշտակեն և կը տանին, ինք ալ չը գիտեր, ո՞ւր։ Կրօնք և Եկեղեցի տարբեր իմաստներով թարգմանուած են ռամկին համար։ Շատեր վարդապետին քարոզը մտիկ կընեն առանց խմասաբ ամփոփելու, միայն «Ցիսուս Քրիստոս»ի անունը երբ քարոզիչ արտասանէ «խաչ» հանելու համար։ Քարոզներուն մէջ իմաստ փնտռել, մտքի մէջ լոյս փնտռել ըսել է. Թող այն մի քանի ուսումնական կղերաց քարոզը, թէեւ անոնք ալ առ ահի դարձեալ կրօնամոլութեան անուշիւք իրենց [illegible] մը կղզան։ Այնպիսի ուսումնական կղերաց ձեռք հայրապետական գաւազանը երբեմն կարծես թէ կը ծանրանայ, սաղաւարդին նեղ բերանը նորա ճակատը և ըզեղին մէջ հանճարը սեղմել ճնշել կը թուի։ Ցիրաւի անտչառ խօսելով, կը տեսնենք որ նոյն ինքն կղերը, որ քիչ շատ խորհող է, գոհ չէ, զզուած է այդ կարգէն ու փառքէն։ Կղերաց հետ յարաբերութիւն ունեցողները գիտեն նոցա գանգատները, և վիճակը. գիտեն թէ՝ կղերը ի՞նչպէս սոսկալի է ռամիկը խաբելու. գիտեն թէ՝ ինչե՞ր կըսեն նոյն իսկ կղերք Հայոց ծէսերուն, արարողութեանց, և կանոնաց մեծ մասին համար։ Կղերաց այս գանգատները գաղտուկ են և լռիկ. իրենց փառամոլութիւնը և ռամկին տգիտութիւնը նոցա գանգատը կերպարանափոխ կընեն և երբեմն ալ կը ծածկեն. քանզի կղերը՝ կրօնքը իր գալաքին կամ վեղարին մէջ ամփոփեալ կը կարծէ, ռամիկն ալ կղեր ըսելով վեղար կամ խալաթս կը հասկնայ. չգիտեր թէ՝ նշանը նշանակեալն տեղ ամէն պարագայի մէջ չկրնար առնուիլ։ Կը կրկնեմ, թո՛ղ ներեն ինձ այն քահանայներ կամ վարդապետներ, որոց խիղճը հանգարտ է. եթէ կան այնպիսիք որք սեւակիր վիճակի մէջ և խաչ ու Աւետարան ի ձեռին կրցեր են իրենց առ մարդ ունեցած պարտքը խղճի մտօք կատարել։ Ես առնոնց կուղղեմ իմ խօսքս որք ազգային զանազան կարգի հաստատութեանց մէջ կամ միաբանութեամբ կամ առանձին ազգային ծայրեր կամ մարդկութեան բեռ եղած են. ի ցոյց մարդկան ոսկեզօծ գրեանց դարմաններ ունին՝ ուր մարդկանց կերը կը լենին կամ վոշելից կը մաշին. այն մտաւորներ որք ընկերութեան համար վրկութեան գործի պիտի ելլային։ Իսկ իրենք, յոյժ և ծոյլ, իբրև միջնադարեան խաւարի ոգի՝ անկիւնը քաշուած կամ պորտաբուծութեան կամ մոլեռանդական բաներու կը ծառայեն։ Մբխիթարեան, Երուսաղէմայ և Էջմիածնի միաբանութեանց մէջ երեւելի անհատներ, մանաւանդ Մխիթարեանք քիչ բացառութիւն մ'են՝ վերի ըսածներուս. յիրաւի այս միաբանութեանց մէջ, որչափ որ ալ առարկելի թերութիւններ ունենան, դարձեալ երեւելի անձինք յառաջ եկած ու ազգին ծառայած են։ Բայց առ հասարակ ուսուցիչք կոյր, ուսանողք քան զնոսա կոյր վիճակի մէջ յարատեւելով, ահա՛ խորխորատ... պիտի ինանք... չըսեմ, արդէն ինկած ենք, բայց ելք մը գտնել կը յուսամք... և ես յուսահատութեան մէջ չմնալու համար ուրախութեամբ կը տեսնեմ այն շարժումը որ վերջին ատեններս կը տեսնուի ազգիս մէջ դէպ ի լոյս ելնել կուզեմ դպրոց, որք երանի թէ ժամանակիս պահանջմանց յարմար լինէին։

Գալով մեր քաղաքական վարչութեան, որ կրօնականին հետ ունեցած առնչութեան պատճառաւ մեզի համար երկրորդ կարգի կարեւորութիւն ունի։ Մեր վարչութիւնը կախսում ունի կրօնական դասէն՝ որուն վիճակը վերեւ բացատրեցի ի կարճոյ։ Մեր վարչութիւնը որպէս յանցելոյն նոյնպէս և արդ կղերաց ազդեցութեան ներքեւ էր և է, յանցելումն Հայ թագաւորին և զինուորին հոգին կղերին ձեռքն էր. կղերը մեծ դեր ունեցած է Հայու կենաց եղերերգութեան մէջ, և այժմ իսկ նոյն է ամէն ուրեք. մեր տուները, մեր դպրոցները, մեր վարչական սենեակները նոքա երեցական դահ ունին։ Մանաւանդ մեր դպրոցական խնդրոյն մէջ կղերին դերը՝ ուշադրութեան արժանի է. մեր դպրոցաց մէջ դասատուք կամ [illegible] գլուխը այսինքն կամատարն է և կամ նորա ախոյեանն է։ Ի բաց թողով այն տգէտ վարժապետները՝ որք լոկ տէրտէրին կամ վարդապետին գործիքն են, աւելի կարեւոր կը համարիմ խօսիլ այն հաղուագիւտ վարժապետաց վրայ որք կղերին գործիք չեն լիներ և ախոյեան կը կանգնին նորա դէմ։ Նայեցէ՛ք, քաղաքաց և գիւղաքաղաքաց լուսամիտ դասատուներուն և կղերին մէջ վիհ բացուած է. այնպիսի տեղեր խեղճ դասատուն սոսկալուած է մարանչիլ այն սեւակիր Ոգւոց դէմ, տեղական վէճերու և հակառակութեանց հիմք շատ անգամ դասատուաց և կղերին կուսոյն մէջ կը կայանայ։ Քանզի այն կարգի դասատուք չեն ուզեր գործիք լինիլ կղերի խաւարային պահանջմանց և քարոզներուն։ կուզեն դպրոցները ազատել խաւարի ազդեցութենէն, բայց ի զուր. կղերը իր կողմ ունի ռամիկը, և դասատուք պաշտօնակ կամ անուանարկ կը հարկադրին ցաւ ի սիրտ թողուլ դպրոցական յարկը։ Դպրոցաց յառաջադիմութեան մեծ խոչերէն մին ահա՛ այս կէտն է, որովհետեւ դժբաղդաբար շատ հաղուագիւտ են այնպիսի վարժապետներ՝ որք կարենան բանակ կազմել այդ Ոգիներու դէմ, և շատ հաղուագիւտ են կղերներ՝ որք ազատ և լուսամիտ դասատուներ սիրեն։ Այսպէս ուր և երթանք կղերը մատ ունի մեր տգէտ ճնալուն մէջ։ Ուրիշ ազգեր ալ մեզ օրինակ են։ Սպանիա կղերականութեան լծոյն ներքեւ հեծեց ընդ երկար և կը հեծէ. նոյնպէս համայն Եւրոպա շատ կամ նուազ տեղ տեղ։ Բայց անոնք և ոմանք շատոնց կրօնք խարեցին քաղաքականութենէն. Բաբա չիրցաւ վերջապէս հաշտ պահել Սուրը Խաչի հետ. բայց մեք դեռ գրեթէ ամէն բան կրօնից ակնոցով կը դիտենք։ Մեր Վարչութիւնը Սահմանադրական անունն ալ ունի. բայց, ո՞վ կը հաւատայ. ամէն բանի մէջ դեռ ամիրապետութիւն է տիրող և մոլեռանդութիւն։ Ով Հայեր, մեք դեռ աւանդութեանց և առանձնաշնորհութեանց դարու մէջ կ'ապրիմք։ Ինն՝ուտասաներորդ դարը մեզի համար խաւար է դեռ. մի՛ խաբուիք թէ սահմանադրութեամբ կը վարիմք. մտի՛ր թաղականաց, քաղաքականաց, անտեսականաց, ընդհանուր ժողովոյ առեանեներուն մէջ, զորոնք կը տեսնես (ի բաց առեալ մի երկու բանիբուն աշխարհականներ՝ որք ազգին վերքը ի մօտոյ դիտելով ցաւելու համար միայն հոն նստած են և նոցա ձայնը կը խղդուի) մեծատուններ, որք սեպհական առեւտրական արուեստէ զատ բան չեն գիտեր, համբաւ ստացած տգէտներ, եկեղեցոյ մէջ պռաւլէ զատ բան չդիտցող սեւակիրներ։ Այո՛, այո՛, մեք դեռ աւանդութիւններով և առանձնաշնորհութիւններով կ'առաջնորդուիմք. մեք քաղաքացիներ կամ ազգայիններ չեմք իրօք, այլ խրերաց գերիներ։ Ինչո՞ւ. վասն զի մեզ էհրաժարիլ աւանդութիւններէ և թէ՛ դու քան զիս հզօր ես, առանձնաշնորհեալ ես։

Արժան էր հոս խօսիլ ի կարգին և ազգային աւանդութեանց ու պատմութեան վրայ՝ որք շատ քընդատութեանց նիւթ ընծայած են. սակայն թէ՛ կարողութենէս վեր է և թէ՛ անտոյդ շատ կէտեր կան որք երկար գրութեանց պէտք ունին լաւ հասկցուելու համար, ուստի զայն հմուտ պատմագէտներուն թողլով, ես կ'անցնիմ խօսիլ մեր ազգային լեզուին վրայ՝ որ գլխաւոր նպատակներէս մին է, և որ անչափ կարեւորութիւն ունի մեր ազգային կենաց համար։

(Շարունակելի)

ՆԷՎԻՅԷ

ԱՄԷՐԻԿԱՅԻ ՕԱԳԼԱՆՏՍԱ ՎԼՈՒԴՈՒ ՊՈՒԼՄՈՒՇ ՊԻՐ ՏՐԱՄ

Գուրիէ տը Սան Ֆրանչիսգօ նամ Ամէրիգա զազէթասընտան ալընարագ, զազէթպարտա շու տէհչէթամիզ, վէ իպրէթի ալէմ օլաճագ պիր վագաա օգունմուշ տուր։

«Ալֆրէտ Լըֆէվրը նամ պիր տիշճի, Օագլանտ նամ մէմլէքէթէ կիտէրէք, տիշճիլիք սանաթընը իճրա իթմէքտէ իլքէն, Լընտըն էնտ Սան-Ֆրանչիսգօ Պանք նամ պանգատա եաղըճըլըգ իթմէքտէ օլուպ, վէ շէհրի մէզպուրէ պիր նիյէթի մախսուսէ իլէ կէլմիշ պուլունան Մ. Էմարթ Շրայտը նամ քիմէնէ, մէրգումուն իւզերինէ իքի քերրէ բէվլորը իլէ գուրշուն սըգարագ, միւհլիք սուրէթտէ եարալամըշ, վէ մէճրուհ, գուրշունար թա պաղրըսագլարընա գատար կէչմիշ օլտուղունտան, ճիւղիճէ եաշատըգտան սօնրա վէֆաթ իթմիշ տիր։

«Մէրգումտիշճի քէնտի սանաթընտա էն զիեատէ իպրաղը մէհարէթ իթմիշ օլանլարտան պուլունտուղու հալտէ, օն եէտի սէնէտէն պէրու շէհրի մէզպուրտէ իգամէթ իթմէքտէ օլուպ, վէհէր ճիհէթլէ հէր քէս նէզտինտէ շէրէֆ ու իթիպարը պիր հալտէ պուլունմագտա իտի։ Վէ ան ասըլ Ֆրանսալը օլուպ, գըրդեէսի եաշընտա իտի։ Մէրգումուն զէվճէսի պուլունտուղու կիպի, էն պիւյիւկիւ 11 եաշընտա, վէ էն քիւչիւկիւ տախի 14 այըգ օլտուղու հալտէ, տէօրթ նէֆէր տէ չօճուգլարը պուլունմագտա իտի։

«Հալ պու քի մէրգումուն էօմրինէ գատա իտէն էմարթ Շրայտը, հէնուզ 32 եաշընտա օլտուղու Թագտիրտէ, Սան-Ֆրանչիսգօտա վագը Լօնտրա Պանգասընտա, բէք կիւզել պիր իշ իլէ մէշղուլ պուլունմագտա օլտուգտան պաշգա, տայիմա տա քեամիլճէ պիր էօմիւր

գէլիրմէ.քտէ օլտուղունտան հէր քէսին հիւանի թէվֆէճիւհէնիւ ճէլպ էյլէմէ.քտէ իտի։ Մէրգուր, Սան—Ֆրանչիսգօ վայիզէրինտէ. միւհթէրէմ տօղթէօր Սթէպպինսին քէրիմէսիյլէ, բէտէրինին հիւանի գիզասընա գարշը պիր սուրէթտէ էվլէնմիշ իտի։ Մէրգումէ կէնճ զէվճէոի հէնուզ 25 եաշընտա տբը։ Վէ հէր նէ գատար մէրգում, մէրգումէ իլէ պիր սուրէթի զայրի մէշրուատա էվլէնմիշ իտի իսէ տէ, սօնրատան զէվճէոի աթասը.յլա, պէյնէրինտէ հիւանի իմթիզաճ հասը.լ օլմուշ օլտուղունտան, ֆամիլեաճա հիւանի հալ հիւ.քմ էյլէմէ.քտէ իտի։

«Մէրգում .քէնտի իշլէտիկի ճիւայէթի, բօլիս մահ.քէմէսի նէզտինտէ իգրար իլէ, էսպապը մուճիպէինի, շու աթիտէ.քի սուրէթտէ պէտան էյլէմիշ, վէ պիւթիւն Օագլանտա գիսիսինին պատիի հէյէճանը ա.իմի օլմուշ տուր։

«Իշթէ մէրգումուն իֆատէսի.

«Պէն Օագլանտտա Ալիս նամ սօ.ատա 1,146 նիւմէրօտա իգամէթ թմէ.քտէ օլուպ, վէ 1871 սէնէսին.ին պէրու Լ.ընտրն Պանգտա եա.ընէլբգ իթմէ.քտէ.յիմ, վէ սիննիմ .ի 32 տիր. վէ տիշճի տօղթէօր .ֆիվրբեր իսէ, անճագ .քէնտի սա.աթը ճիհէթիյլէ թանըմշըմ տբը, .ինքի զէվճէմ պիրվի.քտէ օլտու.ու հալտէ, իքի իւչ տէֆա կիտիպ .իրաճաաթ իթմիշիղ տիր։

«Ու կէչէն յունիս աեը 11 ինտէ, .ճէնին սաաթ տօղուղունտա (ա.ֆիրանկա) խանէմէ կիթտիկիմտէ, .ֆիատան աճէլէ իտէրէ.ք կիթմէ.ք.ի օյան պիր ատամին աեագ սէս..ինի ալմշ, վէ արգա գաբուլար.ան պիրինին շիտատէթ իւզրէ գա.անտրղընը իշիտէրէ.ք, տիւշարը .էճճիւպ օլմուշում տուր, վէ .իթթապի պունուն սէպէպինի կէօ..ապ անլամագ մէրագրյա, սու..ինին նիհայէթինէ գատար կիթ.ը, վէ զէվճէմին, հէր ադշամ էվէ .ոտիկմտէ ատէթինտէն պուլուն.ուզու իւզրէ գարշըմա չըգարագ, .էրինի պոյնումա աթմշը, վէ պէնի .ուճագլամշը, վէ պէն տախի մէր.ումէ.յի, չէօյլէ պիր պիւրուտէթ .ղրէ եիթի վիրէրէ.ք, տօղրու էէ.ք օտասընա կիթմիշ, վէ մութ.ախտան թաղէ սու տօլտուրմագ .ղրէ պիր գատէհ ալմշը, վէ պու արատա, ատէթտէն օլմատըղը սու.ըէթտէ, մահէլլի մէզպուրտէ կաղ ըշըղընը եագբլմշը օլմասընա տիգ.գաթ իթմիշիմ տիր. պատէհու կի.տիպ տալօնտա օթուրտուղումտա, զէվճէմ տախի օրաեա կէլտիկին.տէն, մէրգումէ.յէ, «Պէն գաբու.տան իշէրի կիրտիկիմտէ, արգա գաբուտան չըգան քի՞մ իտի» տէ.յի սօրմուշում տուր. վէ մէրգումէ տախի պունա գարշըլբգ, ճիւղիճէ ալթիւսթ օլարագ ճէվապ վիրմիշ, վէ, «Պէսպէլլի պիզիմ պէսլէմէ Սարա՝ օլմալը տբը» տէմիշ տիր։

«Մէրգումէ.յէ, «Իյի պիլի՞մի.սինիզ, սահիհէն օ՞ մու իտի» տէ.յի սիւալ իտիպ, վէ «էվվէթ» ճէվա.պընը ալտրգտան սօնրա, էլիմէ պիր զաղէթա ալարագ, վէ հիշ պիր լա.գբրաբ սէօյլէմէեբէ.ք, չէօյլէ քի, .քէնտիմի տալմշը տա պիր չէ.յ տիւ.շիւնմէ.քտէ.յիմ կիպի կէօսթէրէբէ.ք, պէշ ալթը տագբգա գատար օգումագտա պուլունմուշում տուր։ Պիր տէ պու հէնկեամտէ մէրգումէ զէվ.ճէմ, պիրտէն պիրէ .քէյամէ աղաղ իլէ, «խա՛յր ճէնանըմ, մէրգում գաբուտան չբգան Սարա տէ.յիլ իտի» տէմիշ տիր։ Օլ վագբթ պէն տէ, իլ.ք սիւալիմտէ նի՞չին մէզ.քիւ ճէվապը վիրմէտիկինտէն տօլաեը, իպարազը թէաճճիւպ էյլէտիկիմտէ, մէրգումէ իլավէ.յի մէգալ իտէրէ.ք, «մէրգում, Սարաեը կէօրմէ.ք իւզրէ կէլմիշ օլան պիր ատամ իտի .քի, սիզին իշէրի կիրտիկինիզի կէօրտիւ.կիւնտէ, մէրգումէ հէման ատճէլէ.թէն պըրագբպ .քէնտի օտասընա սավուշմուշ, վէ մէրգում տախի արգա գաբուտան սիվիշիպ գաշմըշ տբը» տէմիշ տիր։

«Ու հէնկեամտէ պէ.ինիմիզտէ ադաճբգ սուսլուգ հիւ.քմ իթմիշ, վէ պէն տէ իղհարը թէէսսիճ իտէ.ը.է.ք, մէրգումէ.յէ, «ճէնանէմ, էսէֆ իտէրիմ .քի, պու կիւն իլ.ք տէ.ֆա օլարագ, հագդընըզտա տիւշարը չիւբհէ օլմագլըղա մէճպուր օլմուշում տուր, իմտի, պիյա ֆիւթուր տօղրուսսունու սէօյլէ.յինիզ, մէրգում .քի՞մ իտի» տէմիշիմ տիր, վէ մէրգումէ տախի իսրար իտէրէ.ք, մէրգումուն Սարա իշին կէրմիշ օյան պիր ատէմ օլմասընը սէօյլէմիշ իսէ տէ, կէրչի պէն եինէ իս.քեաթ օլ.մաեարագ, մութլագա մատտէտ կիզլի պիր հալ պուլունմասընը հիսարատա, ատէթտէն օլմատըղը սու.ըէթտէ, մահէլլի մէզպուրտէ կաղ ըշըղընը եագբլմշը օլմասընա տիգ.գաթ իթմիշիմ տիր. պատէհու կի.տիպ տալօնտա օթուրտուղումտա, զէվճէմ տախի օրաեա կէլտիկին.տէն, մէրգումէ.յէ, «Պէն գաբու.տան իշէրի կիրտիկիմտէ, արգա գաբուտան չբգան քի՞մ իտի» տէ.յի սօրմուշում տուր. վէ մէրգումէ տախի պունա գարշըլբգ, ճիւղիճէ ալթիւսթ օլարագ ճէվապ վիրմիշ, վէ, «Պէսպէլլի պիզիմ պէսլէմէ Սարա՝ օլմալը տբը» տէմիշ տիր։

«Մէրգումէ.յէ, «Իյի պիլի՞մի.սինիզ, սահիհէն օ՞ մու իտի» տէ.յի սիւալ իտիպ, վէ «էվվէթ» ճէվա.պընը ալտրգտան սօնրա, էլիմէ պիր զաղէթա ալարագ, վէ հիշ պիր լա.գբրաբ սէօյլէմէեբէ.ք, չէօյլէ քի, .քէնտիմի տալմշը տա պիր չէ.յ տիւ.շիւնմէ.քտէ.յիմ կիպի կէօսթէրէբէ.ք, պէշ ալթը տագբգա գատար օգումագտա պուլունմուշում տուր։ Պիր տէ պու հէնկեամտէ մէրգումէ զէվ.ճէմ, պիրտէն պիրէ .քէյամէ աղաղ իլէ, «խա՛յր ճէնանըմ, մէրգում գաբուտան չբգան Սարա տէ.յիլ իտի» տէմիշ տիր։ Օլ վագբթ պէն տէ, իլ.ք սիւալիմտէ նի՞չին մէզ.քիւ ճէվապը վիրմէտիկինտէն տօլաեը, իպարազը թէաճճիւպ էյլէտիկիմտէ, մէրգումէ իլավէ.յի մէգալ իտէրէ.ք, «մէրգում, Սարաեը կէօրմէ.ք իւզրէ կէլմիշ օլան պիր ատամ իտի .քի, սիզին իշէրի կիրտիկինիզի կէօրտիւ.կիւնտէ, մէրգումէ հէման ատճէլէ.թէն պըրագբպ .քէնտի օտասընա սավուշմուշ, վէ մէրգում տախի արգա գաբուտան սիվիշիպ գաշմըշ տբը» տէմիշ տիր։

«Ու հէնկեամտէ պէ.ինիմիզտէ ադաճբգ սուսլուգ հիւ.քմ իթմիշ, վէ պէն տէ իղհարը թէէսսիճ իտէ.ը.է.ք, մէրգումէ.յէ, «ճէնանէմ, էսէֆ իտէրիմ .քի, պու կիւն իլ.ք տէ.ֆա օլարագ, հագդընըզտա տիւշարը չիւբհէ օլմագլըղա մէճպուր օլմուշում տուր, իմտի, պիյա ֆիւթուր տօղրուսսունու սէօյլէ.յինիզ, մէրգում .քի՞մ իտի» տէմիշիմ տիր, վէ մէրգումէ տախի իսրար իտէրէ.ք, մէրգումուն Սարա իշին կէրմիշ օյան պիր ատէմ օլմասընը սէօյլէմիշ իսէ տէ, կէրչի պէն եինէ իս.քեաթ օլ.մաեարագ, մութլագա մատտէտ կիզլի պիր հալ պուլունմասընը հիսարատա, ատէթտէն օլմատըղը սու.ըէթտէ, մահէլլի մէզպուրտէ կաղ ըշըղընը եագբլմշը օլմասընա տիգ.գաթ իթմիշիմ տիր. պատէհու կի.տիպ տալօնտա օթուրտուղումտա, զէվճէմ տախի օրաեա կէլտիկին.տէն, մէրգումէ.յէ, «Պէն գաբու.տան իշէրի կիրտիկիմտէ, արգա գաբուտան չբգան քի՞մ իտի» տէ.յի սօրմուշում տուր. վէ մէրգումէ տախի պունա գարշըլբգ, ճիւղիճէ ալթիւսթ օլարագ ճէվապ վիրմիշ, վէ, «Պէսպէլլի պիզիմ պէսլէմէ Սարա՝ օլմալը տբը» տէմիշ տիր։

«Մէրգումէ.յէ, «Իյի պիլի՞մի.սինիզ, սահիհէն օ՞ մու իտի» տէ.յի սիւալ իտիպ, վէ «էվվէթ» ճէվա.պընը ալտրգտան սօնրա, էլիմէ պիր զաղէթա ալարագ, վէ հիշ պիր լա.գբրաբ սէօյլէմէեբէ.ք, չէօյլէ քի, .քէնտիմի տալմշը տա պիր չէ.յ տիւ.շիւնմէ.քտէ.յիմ կիպի կէօսթէրէբէ.ք, պէշ ալթը տագբգա գատար օգումագտա պուլունմուշում տուր։ Պիր տէ պու հէնկեամտէ մէրգումէ զէվ.ճէմ, պիրտէն պիրէ .քէյամէ աղաղ իլէ, «խա՛յր ճէնանըմ, մէրգում գաբուտան չբգան Սարա տէ.յիլ իտի» տէմիշ տիր։ Օլ վագբթ պէն տէ, իլ.ք սիւալիմտէ նի՞չին մէզ.քիւ ճէվապը վիրմէտիկինտէն տօլաեը, իպարազը թէաճճիւպ էյլէտիկիմտէ, մէրգումէ իլավէ.յի մէգալ իտէրէ.ք, «մէրգում, Սարաեը կէօրմէ.ք իւզրէ կէլմիշ օլան պիր ատամ իտի .քի, սիզին իշէրի կիրտիկինիզի կէօրտիւ.կիւնտէ, մէրգումէ հէման ատճէլէ.թէն պըրագբպ .քէնտի օտասընա սավուշմուշ, վէ մէրգում տախի արգա գաբուտան սիվիշիպ գաշմըշ տբը» տէմիշ տիր։

«Ու հէնկեամտէ պէ.ինիմիզտէ ադաճբգ սուսլուգ հիւ.քմ իթմիշ, վէ պէն տէ իղհարը թէէսսիճ իտէ.ը.է.ք, մէրգումէ.յէ, «ճէնանէմ, էսէֆ իտէրիմ .քի, պու կիւն իլ.ք տէ.ֆա օլարագ, հագդընըզտա տիւշարը չիւբհէ օլմագլըղա մէճպուր օլմուշում տուր, իմտի, պիյա ֆիւթուր տօղրուսսունու սէօյլէ.յինիզ, մէրգում .քի՞մ իտի» տէմիշիմ տիր, վէ մէրգումէ տախի իսրար իտէրէ.ք, մէրգումուն Սարա իշին կէրմիշ օյան պիր ատէմ օլմասընը սէօյլէմիշ իսէ տէ, կէրչի պէն եինէ իս.քեաթ օլ.մաեարագ, մութլագա մատտէտ կիզլի պիր հալ պուլունմասընը հիսարատա, ատէթտէն օլմատըղը սու.ըէթտէ, մահէլլի մէզպուրտէ կաղ ըշըղընը եագբլմշը օլմասընա տիգ.գաթ իթմիշիմ տիր. ֆագաթ, պու ճիւմ.լէ իլէ տախի, հագդգաթի հալ հագդընտա, պիւթիւն պիւթիւն տիւշարը չիւբհէ օլմամըշըմ տբը։ Նիհայէթ, իլիմիզ տախի եաթագ օտասընա չէ.քիլմիշ, վէ պէն եաթա.ղըմա եաթմըշ իսէմ տէ, կէօղէրիմէ պիր տիւրլիւ ույգու կիրմէ.քլի.ք միւմ.քին օլմամըշ, վէ իւզէրիմտէ զուհուրա կէլմիշ օյան թէէսսիրտէն միւթէէսսիր օլարագ, պիրտէն պի.ըէ եինէ .քէլամէ աղաղ իլէ, մէրգումէ.յէ, «դէն սիդէ պիր շէ.յ սէօյլէ.յէ.յի՞մ մի, տօղրուսու, պէն սէօյլէտիկինիզէ ինանամամըշըմտբը, մէրգում էօյլէ Սարա իշին կէլմիշ պիր ատամ օլմամալը տբը, իլլա, պէնիմ շիւբհէմէ կէօրէ, մութլագա սիզին իշին կէլմիշ պիրիսի օլմալը տբը, նէ՞ տէրսինիզ, տօղրուսսունու սէօյլէ.յինիզ, էօյլէ տէ.յի՞լ մի տիր» տէմիշիմ տիր։

«Պէնիմ պու լագբրտըլարը, պիր սուրէթի դավիյէտէ սէօյլէմէմ իւ.զէրինէ, մէրգումէ ըշգբրարագ աղ.լամտեա պաշլաեարագ, «էվվէթ, մէրգում պէնի կէօրմէ.ք իշին կէլ.միշ իտի» տէմիշ, վէ պէն տախի .քիմ օլտուղունու սիւալ էյլէտիկիմ.տէ, «ա՛ման, ըէճա իտէրիմ, .քիմ օլտուղունու սիւալ իթմէ.յինիզ» տէմիշ իսէ տէ, պէնտէ օլ պապտէ օլ գատար իսրար իթմիշիմ տիր .քի, ագբպէթ.քեար, մէրգումուն, տօղ.թէօր Լ.ֆֆէվր օլմասընը իգրարէ մէճպուր օլմուշ տուր։

«Ա.ճա՛յիպ, նա՞սըլ օլուպ տա մէր.գում, պէն պուրատա օլմատըղըմ հալտէ, վէ պէօյլէ պիր վագբթտա պէնիմ խանէմէ կէլմիշ տիր, նէ՞ ի.շին կէլմիշ, նէ՞ իշի վար իմիշ» տէ.յի պաղըրմըշ, վէ եաթաղըմտան աշաղը սըշրատեարագ, վէ տէրեայի էնտիշէ.յէ տալարագ, օտանըն ի.շինտէ, էնինէ պօեունա կէղինմէ.յէ պաշլամշըմ տբը։ «Վէ պիր աղ սուս տուրտուղտան սօնրա, «քեա.միկէն տօղրուեու սէօյլէմէլիսինիզ, մէրգում իլէ պիր ֆէնալբգտա պու.լունտունո՞ւզ մու եօգսա պուլո՞ն.մասընը.ը մը» տէ.յի սիւալ իթմի.կիմտէ, մէրգումէ, «խա՛յր, խա՛յր» տէմիշ իսէ տէ, պէն եինէ ինանա.մասըղըմտան, «հէր նէ գատար, պու իգրարընըզա ինանմագլըղա միւհթաճ իսէմ տէ, չի՛ չարէ քի, ինանամաեօրում, ինանմագ էլտէն կէլմէեօր, հէր հալտէ սէօյլէմէլի.սինիզ» տէտիկիմտէ, մէրգումէ պիր մըգտար թէրէտտիւտ իւրզրէ պու.լունտուգտան սօնրա, «Հիչ» ճէ.վապընը վիրմիշտիր։

«Զէվճէմին պու թէրէտտիւտ.լիւ ճէվապը իւզէրինէ, արթըգ .քէնտիմի զապթ իտէմէտիկիմտէն, պէն տախի հէօնկիւր հէօնկիւր աղ.լամտեա պաշլամըշ, վէ տիվանէ կի.պի գօշարագ, չօճուգարբմըն օ.տասընա կիտիպ սըղընմըշըմ տբը, վէ ճիւղիճէ սօնրա կէրի տէօնէ.րէ.ք մէրգումէնին եանընա կիթմիշ, վէ հիչ պիր դապահաթ էյլէմէմիշ օլմասընա, վէ վալիտէլի.ք նամուս ու շէրէֆլէրինէ պիր լէ.ք կէթիր.մէմիշ պուլունմասընա տայիր, կէ.լիպ չօճուգարբմըզ նէզտինտէ եէ.մին էյլէմէսինի, բէճարար իտէրէ.ք թէ.քլիֆ վէ իպրամ էյլէմիշիմ տիր։ Մէրգումէ օլ վագբթ, .քէնտույի բէչիմանլըգ տույղուլարընա թէրը ու թէսլիմ իտէրէ.ք, վէ նէզտիմտէ տիզ իւզէրինէ կէլէրէ.ք, թէ.քմիլ ճիւնհա վէ կիւնահրընը իգրար իթ.միշ, վէ աֆվ իթմէ.քլիկիմի բէճա ու նիեազ էյլէմիշ տիր։

«Պունուն իւզէրինէ արթըգ պէն .քէնտիմի, պիւթիւն պիւթիւն դայպ էյլէմիշ, վէ անինտէ, ասլա աֆվ իտէմէ.յէճէկիմի սէօյլէմիշ, վէ .քէն.տույի տայիմա սէվմէ.քտէ օլուպ, վէ տայիմա տա պատիի մէՀՀունէյ.յէթի օյմագլըղա չալըշմըշ օլտուղումա, վէ սէ.քիզ սէնէտէն պէրու, պէ.յ.նիմիզտէ պիր էսէրի միւնազաա պի.լէ վուգուա կէլմէտիկի հալտէ, հիս.նի իմթիզաճ իւզրէ իմրարը էվգաթ էյլէմիշ պուլունտուղումուղու, տէր.խաթը իթտիրմիշիմ տիր։ Վէ պա.տէհու կէօղէրիմ եաշլարընը թու.թամատըղըմ հալտէ, վէ նէ եա.բաճաղըմը շաշբրտրղըմ թագտիր.տէ, պիր օտատան տիկէր օտաեա կիտիպ կէլմէկէ պաշլամըշըմ տբը։ Զէվալը զէվճէմ տախի պու հէն.կեամտէ, պիւթիւն պիւթիւն տիւ.շարը տէրա ու էէմ օլտուղուն.տան, պիթթապի մէզ.քիւ կիճէ պիղիմ իչին, բէ.ք տէհշէթամիղ պիր կիճէ օլմուշ տուր։ Ֆէրտասը կիւնիւ սապահ օլտուգտա, մէր.գումէ պէնիմ կիյինիպ տէ կիթմէ.քլիկէ հազբրլանտըղըմ կէօրտիւ.քտէ, նէրէ.յէ կիտէճէկիմի սիւալ էյլէմիշ, վէ կէրչի պիղզաթ .քէն.տույի տայիմա նէրէ.յէ կիտէճէկիմի պիլմէմէ.քտէ իտիմ իսէ տէ, պու ճիւմ.լէ իլէ տախի, կիտիպ .քէնտի բէտէրինի պուլաճաղըմը սէօյլէտի.կիմտէն, էկէր օլ պապտէ մէրգում կիտիպտէ պիր շէ.յ սէօյլէր իսէմ, աչուրի մէրթէպէ տիւշարը հիւղն ու էլէմ օլաճաղընը պէեա.նէյլէ, հիչ պիր շէ.յ սէօյլէմէ.յէ.յիմ տէ.յի, կէրչի էյլէրիմէ աեագլարը.մա տիւշմիւշ իսէ տէ, պէն եինէ տիյնէմէ.յէրէ.ք, տօղրու Սան—Ֆրանչիսգօնուն եօլունու էյլէ արմ.շըմ տբը։

«Մահէլլի մէզպուրա վասը.լ օլ.տուգտա, կիտիպ Պանգատան պիր գաչ կիւն իչին բուխսաթ իսթէմի.միշիմ տիր, վէ բուխսաթ վէրիյմէ.ք իսթէնիլմէտիկինի կէօրտիւկիւմտէ տախի, էչէտտի լիւղումում օլտու.ղունու, վէ վէլէվ մէէմուրիյ.յէթիմի դայպ իտէճէկիմի պիլսէմ տախի, եինէ պիր գաչ կիւն թաթիլէ մէճ.պուր վէ միւհթաճ պուլունտուղու.մու պիլտիրմիշ, վէ պատէհու կի.տիպ գաեընբէտէրիմ տօղթէօր Սթրէպպինսի պուլմուշում տուր։ Մէրգումէ պէնիմ լէհճէմտէ հիւ.քմ իթմէ.քտէ օյան պօղղունլուգ իլէ, հալ ու հարէ.քէթիմտէ տէր.քեար օյան թէլաշ ու հէեէճանը կէօր.տիւ.քտէ, ֆէնա պիր վագաա վու.գու պուլմուշ օլմասը շիւբհէսինէ զահիպ օլարագ, «Նէ՞ վարտը, օղ.լում, նէ՞ օլմուշ տուր» տէ.յէրէ.ք, վէ .քէմալի էսէֆ իւզրէ էլլէրիմտէն թութարագ, սիւալ իթմիշ, վէ պէն տախի վուգուի հալի, թէմամիյլէ նագլ ու պէեան էյլէմիշիմ տիր։»

Մէրգումէ պու հի.քեայէ.յի նագլ իթտիկի վագբթտա, աղլամագլըգ.տան .քէնտույի զապթ իտէմէտի.կինտէն, արալբգ արալբգ լագբր.տբսընը գաթ իթմէ.քլիկէ մէճպուր օլմուշ, վէ պատէհու, դաեբն բէ.տէրինին, .քէնտույի ալարագ Օագ.լանտա .քէնտի խանէսինէ կէօթիւ.տիւկիւնիւ, վէ օրատա կէչմիշ օյան էսէֆամիզ մէնզարէլէրի, վէ մէր.գումէ դաեբն բէտէրինին, կէրէ.ք զէվճէսինէ աֆվ իթմէ.քլիկի, վէ կէրէ.ք օլ պապտէ .քէմալի սիւ.քիւ.թի իթթիխազա հիմմէթ էյլէմէ.սինի իպրամ էյլէտիկինի տախի, պահս ու պէեան էյլէմիշ տիր։

(Պ—էբ.յ.ե.ի Է—ԸԸ)

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(208)

—

.ալիմաթ ալմագլըղմ լաղմ տբը։

«—Օրասընը անլաեօրում, լ.քին ու մալիմաթը սիզէ .քի՞մ վիրէ.էք տիր։

«—Պունտան տօլայը ասլա միւզ.արբպ օլմաեընը, պիղիմ .քէնտի.ղէ մանասուս օլարագ մէշհուր պիր .ալիսիմիզ վար տբը։ Շու գատարը .ղ պանա սէօյլէ.յինիզ .քի, սիզ .ի՞րէտ սա.քին օլուրսունուզ։

«Պէն տէ, Մ.ոնթրուժ օվասընտա .գը օլուպ, զաթընըզընը տախի .էրիֆ իթմիշ օլտուղու գուլիպէ.ղի պիլա թէրէտտիւտ իշար իթ.ամ։ Մէրգումէ մէճհուլ շախս .ունտան տօլայը մէՀՀունէյ.յէթ .օսթէրտի, վէ շու մէՀՀունէյ.յէ.ինի սէթր իթմէեէրէ.ք,

«—Իշթէ օրասը բէ.ք միւնասիպ .ինի.տէսի,հէր նէ հալիսէ,մաթլու.ունուզու լ.ճրա իթմէ.քլիկէ մու.աֆֆագաթ իտէրիմ, վէ հագդ.ընըզտա իտէճէկիմ խըզմէթի ասլա .ունութմաեաճաղընըզտան տօլայը .ուֆթէխիր օլուրում։ Պու հալտէ, .ադբն տէ.յիլ օլ պիր կիւն պուրա.ա պուլունունուզ. պէն սիզին իշին .ճապ իտէն մահէլլ իլէ գօնուշու.ում, վէ վէրիլէն գարարը սիզէ .ինտիրիրիմ։

«Իշթէ, էֆէնտիմ, նասըլ.քի կէօ..ուեօրսունուզ, հէր շէ.յ բէ.ք սբ.բասընտա ճէրէեան իթմէկէ պաշ.լաեբպ, վէ պիղիմ էն զլեատէ հա.բիսանէ իւմիտլէրիմիզ ֆիրիլ չբգ.տըղընտան, .քէնտիսինէ, .քէմալի շիւ.քրանիյյէթիմիզի պէեանտէն սօն.ըա, հէնուզ համիմիզ օյմուշ օյան օլ մէճհուլ շախստան այրըլարգ, վէ պատէհու Պութօն տ'Օր վէ պէն, պուլունտուղումուզ մէ.յխանէ.յի տախի թէր.ք էյլէ.ի.ք։

«Օլ կիւնիւն, վէ եախօտ տահա տօղրուսու օլ կիճէնին իրթէսի տէ.յիլ, տահա իրթէսի կիւնիւ օյան տիւն.քի կիւն, պուլուշմամըզ իշին թախսիս օլունան մահէլլէ կիթտի.ք, վէ գարարլաշաբբրմըշ օյան սաաթ.տա, պիղիմ պիւյիւ.ք հայտուտուն կիւլէճ պիր հէյեէթ իլէ կէլտիկի.նի կէօրտիւ.ք, վէ մէրգումուն մէզ.քիւ հէյեէթինտէն, թէշէպպիւ.սինտ .քեամիլէն մուվաֆֆագ օլ.մուշ օլտուղունու էվվէլինտէն ան.լասընը։ Մէրգում եանըմըզա կէլ.տիկինտէ,

«—Դապուլ օլունտունուզ, տէ.տի, վէ հագդընըզտա վիրտիկիմ մալիմաթ թահսիլէն օլունտու։ Իշի.միզտէն չօգլար, Պութօն տ'Օր իլէ Տակօպէրին վուգուաթլարընը, վէ իլէրուտէ սատագաթլարընա պիղիմ իչին թէէմինաթը սահիհէ օյան մէր.գումանընն հիւ.քիւմէթճէ մահ.քիւ.միեէթլէրինի տէրիտթը իտիեօր.լար։ Պունտան դաթինաղար, պէն սիզին իչին մէսուլ օլտում, վէ պի.լա թէ.քէպպիւ տէրիմ.քի, պէնիմ թամամիեէմին պիր տէրէճէ թէէս.սիրի վար տբը։ Խիլասսայի .քէլամ, էօնիմիզտէ.քի կիճէ սիզի պօտ.ըումարա կէօթիւրէճէ.յիմ, օրա.տա սիզի տէնէ.յիպ, եէմին տախի իթմի.քտէն սօնրա, Թօղ չէ.ր.էրինէ գապուլ օլունաճագսընը։

«Պէնտէնիզ պու իսիմտէն տօլայը թէաճճիւպ իթտիկիմտէ, պէօլիւ.ք ըէ.յիսի, պիր ադ էվվել սիզէ թէ.ք.բարլամը օլտուղում իյդահաթը պէեան իթտի։ Պինապէրին ֆէր.տասը կիւնիւն ադշամսը իշին, Ան.ֆեր սօգաղը պաշընտա պուլուշ.մագլըղա սէօզ վիրտի.ք, վէ պիրի.պիրէրիմիզտէն մէՀՀունն օլարագ այրըլարգ։

«Իմտի չբգան կիճէ, սաաթ օն պիր բատաէլէրինտէ, մուհարէպէ լագապը Գրօգօտիլ (եանի թիմսահ) օյան մէզ.քիւ հայտուտ, թախսիս օլունան մահէլլտէ կէլիպ պիզի պուլտու, վէ Թօմպ—Իսուար սօգա.ղը չիթթինէ կիրտիրմէզտէն ագտէմ, կէօղէրիմիզ պիր պաղ պաղլատը։ Իշպու, էմրի պասիրէթ իգթիզասընտան պուլունան թէտպիրէ լիւզում եօգ իտի, զիրա պօտրումարը.ն եօլլարընը պիզ .քէնտիսինէ էվվէլ վէ .քէնտիսինտէն էյի պիլիր իտի.ք։ Անճագ մէրգում, շու մուա.մէլէ.յի, .քէնտիսինէ վէրիրմիշ օլուպ, .ճրասընտան ասլա սորֆը նազար իտէմէտիկի պիր էմր մուճիպինճէ .ճրա իթմէ.քտէ օլտուղունա տա.խի պիզէ թէէմին էյլէտի, վէ սօն.ըա իւզէրիմիզտէ սիյահ օլուպ օլմա.տըղընա թէէմին օլմադ իչին, պաշ.տան աեաղա գատար իւսթիմիւզիւ թահարրի իտիպ, գամալարբմըզը այտը։ Պիզ իսէ, կէրի չէ.քիլէնէր.տէն օլմատըղըմզ ճիհէթլէ, Դրօ.գօտիլին հադդըմզտա վագբ օյան .քեաֆֆէ.յի հարա.քեաթընա պիտ իթիրազ մուվաֆֆագաթ իթտի.ք, վէ սօնրա մէրգում պիղիմ էլլէրի.միզի .քէօրլար կիպի թութուպ, պի.զի սարնըճընն տէմիր նէրտիվէնին.տէն աշաղը էնտիրտի, վէ կէօղէրի.միզին պաղլարընը չէօղտիկիւնտէ, .քէնտիմիզի պօտրումարընը .քէմէր.լէրի ալթընտա պուլտուգ։

«Թէճրիւպէ զէմանը կէլտիկին.տէն, հադդըմըզտա իչ ճինս թէճ.րիւպէ վուգու պուլտու։ Էվվէլա, պիր չօգ եիւզէրի մասքէլի ատամ.լար, ագալի եիկիրմի ատբմ գա.տար մէսաճէ պայիտ օյան պիր ֆու.րուն եանընա պիզի կէօթիւրտիւլէր, վէ՞տէհշէթլի պիր սէս,

«—Շու ալէվլէրտէն կէչինիզ, տէ.յի պաղբրտը։

«Տակօպէր վէ պէն ասլա թէ.ըէտտիւտ իթմէեէբէ.ք, ֆուրունուն իչինէ աթլատըգ։ Ա՜հ, միսիս մար..քի, սահիհէն Մ. պարօն տը Ֆէր.ժան բէ.ք զարիպ թասավվուրաթ սահիպի տիր։ Մէզ.քիւ աթէշ, ը.սբրմաեարագ հավլաեան պէ.քճի քէօբէ.քլէրէ պէնդէմէ.քտէ իտի, շէօյլէ.քի եանմագ.ըղընը բարլամագ.տա իտի։ Նիւբհէսիզ պու պիր նէ.ակ.էրիմ տասի նէրէ.յէ կիտէճէկիմի պիլմէմէ.քտէ իտիմ իսէ տէ, պու ճիւմ.լէ իլէ տախի, կիտիպ .քէնտի բէտէրինի պուլաճաղըմը սէօյլէտի.կիմտէն, էկէր օլ պապտէ մէրգում կիտիպտէ պիր շէ.յ սէօյլէր իսէմ, աչուրի մէրթէպէ տիւշարը հիւղն ու էլէմ օլաճաղընը պէեա.նէյլէ, հիչ պիր շէ.յ սէօյլէմէ.յէ.յիմ տէ.յի, կէրչի էյլէրիմէ աեագլարը.մա տիւշմիւշ իսէ տէ, պէն եինէ տիյնէմէ.յէրէ.ք, տօղրու Սան—Ֆրանչիսգօնուն եօլունու էյլէ արմ.շըմ տբը։

«Մահէլլի մէզպուրա վասը.լ օլ.տուգտա, կիտիպ Պանգատան պիր գաչ կիւն իչին բուխսաթ իսթէմի.միշիմ տիր, վէ բուխսաթ վէրիյմէ.ք իսթէնիլմէտիկինի կէօրտիւկիւմտէ տախի, էչէտտի լիւղումում օլտու.ղունու, վէ վէլէվ մէէմուրիյ.յէթիմի դայպ իտէճէկիմի պիլսէմ տախի, եինէ պիր գաչ կիւն թաթիլէ մէճ.պուր վէ միւհթաճ պուլունտուղու.մու պիլտիրմիշ, վէ պատէհու կի.տիպ գաեընբէտէրիմ տօղթէօր Սթրէպպինսի պուլմուշում տուր։ Մէրգումէ պէնիմ լէհճէմտէ հիւ.քմ իթմէ.քտէ օյան պօղղունլուգ իլէ, հալ ու հարէ.քէթիմտէ տէր.քեար օյան թէլաշ ու հէեէճանը կէօր.տիւ.քտէ, ֆէնա պիր վագաա վու.գու պուլմուշ օլմասը շիւբհէսինէ զահիպ օլարագ, «Նէ՞ վարտը, օղ.լում, նէ՞ օլմուշ տուր» տէ.յէրէ.ք, վէ .քէմալի էսէֆ իւզրէ էլլէրիմտէն թութարագ, սիւալ իթմիշ, վէ պէն տախի վուգուի հալի, թէմամիյլէ նագլ ու պէեան էյլէմիշիմ տիր։»

Մէրգումէ պու հի.քեայէ.յի նագլ իթտիկի վագբթտա, աղլամագլըգ.տան .քէնտույի զապթ իտէմէտի.կինտէն, արալբգ արալբգ լագբր.տբսընը գաթ իթմէ.քլիկէ մէճպուր օլմուշ, վէ պատէհու, դաեբն բէ.տէրինին, .քէնտույի ալարագ Օագ.լանտա .քէնտի խանէսինէ կէօթիւ.տիւկիւնիւ, վէ օրատա կէչմիշ օյան էսէֆամիզ մէնզարէլէրի, վէ մէր.գումէ դաեբն բէտէրինին, կէրէ.ք զէվճէսինէ աֆվ իթմէ.քլիկի, վէ կէրէ.ք օլ պապտէ .քէմալի սիւ.քիւ.թի իթթիխազա հիմմէթ էյլէմէ.սինի իպրամ էյլէտիկինի տախի, պահս ու պէեան էյլէմիշ տիր։

(Պ—էբ.յ.ե.ի Է—ԸԸ)

վի տիկէր օլ ճինս մատտէ իլէ մախ.ալութ .քիւեա վէ .քիպրիթ թէրթիպլի իտի, վէ գօրգաճագ հիչ պիր սէ.պէպիմիզ պուլունմատըղը աչի.քեա.ըէն անլաշըլբեօր իտի։ Հէր նէ հալ իսէ, պիղիմ սէպաթբմըզ, էթրա.ֆըմբզտա պուլունան եիւզէրի մաս.քէլի ատամլար իւզէրինտէ հիւանի թէէսսիր հասը.լ իթտիկինի կէօր.տիւմ։

«Պատէհու իւքինճի թէճրիւպէ.եէ պաշանըլար. շէօյլէ.քի պիղի, ղաեէթ տէրին զանն օլունուպ, տէ.ըունինտէ տախի օրագ սաբլարը, գըլբճ բարշալարը, վէ տէմիր ուճ.լարը կէօրմիւլմիւշ տիր կիպի կէօ.ըիւնէն պիր գուեու .քէնարընա կէօթիւրտիւլէր։ Պէրէ.քէթ վիրսին, պիզ էշեաեը մէզ.քիւրէնին նէտէն իպարէթ շէ.յլէր օլտուղունու էվ.վէլինտէն պիլիր իտի.ք։ Մուախ.խարէն ֆուրունուն ալէվլէրինտէն կէչմէ.քլիկիմիզի էմր իթմիշ օյան սէտա, պէթէ.քրար եիւ.քսէ.ք պիր սէս իլէ,

«—Պու չուգուրա աթլաեընըզ, տէեու պաղբրաբ։

«Պունու տէրտէմէզ, Պութօն տ'Օր վէ պէն, հաֆիֆճէ մէզ.քիւ չու.գուրա աթլատըգ, վէ տէրհալ պիր թէաճճիւպ ֆբշբլթբսբ տբը էթ.բաֆտա իշիտիլի։ Մէզ

ԻԼԱՆԱԹ

Էվդոքիա հիւմաեուն խաղինէսինտէ, մահլու[illegible] տայիրէսինտէ, պէհէր կիւն միւզայիտէլէրի իճրա օլունմա[illegible] օրան աթի իւզ զիբբ մահլուլա-թրն, իչպու պան իբի եիւ[illegible] տօգան եէսի սէնէսի շէհրի շէվվալը շէրի-ֆինին ալթընճը ճիւմա իրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն, շէհրի մէզ-քիրուն տօգուզունճու սալը կիւնիւ սահթ ալթըտան տօգուզ պուչու-զա գատար միւզայիտէլէրինէ խիթամ վիրիլէճէկինտէն, ոսլիֆ իւզ զիբբ տէօրթ կիւն միւտտէթ զարֆընտա, պէտէլթը մուգարրեբէլէրի իւզ-ինէ զամմ իլէ թալիպ օլմընը, ուսուլինէ թէվֆիգան, պէտէլի մու-խամմէնինին աշէրինէ միւսամի մէպլաղը, թէէմին ագճէսի նամբ.յա, տայիրէ.յի մէզքիւրէ.յէ կէթիրիլիլէրի հալտէ, պէ.յէրի թուրթուլաճաղը վէ միւտտէթի իլան մինդազիյէ օլսուզու կիւն գարարահտէլէրի քէշի-տէ գրընճաճաղը, գաթիէն իլան օլունուր (1)։

. . . 360,000 . . 150,000 Տէրսատէթտէ տուխան կիւմրիկիւ իսկէլէ-սի իթթիխալինտէ վագը 695 զիրա թ-ուշճը իսկէլէսի մահէլինին, 300 զի-րա մահէլի, մահլուլտէն, վէ պագը 395 զիրա մահէլի, միւթէսարրըֆ-լարը թարաֆընտան ֆիրուխթ օլունճաղը։

. . . 40,000 . . . . Գարանը տագբգ խարիճինտէ, բիւտտէ իսկէլէսի իթթիխալինտէ վագը, պէր մուճիպի խարիթա պի հիսսաղ թէրպիի 106 զի-րա պիր գրթա արսայէ խալիէնին պիւթիւնիւ։

. . . 625,100 . . . . Տէրսէատէթտէ, Ֆէնէր իսկէլէսինտէ Գրլ պուր-նու նամ մահէլլտէ, պէր մուճիպի խարիթա, պիհիսսաղ թէրպիի 6251 զի-րա մահէլին պիւթիւնիւ։

. . . 110,000 . . . . Գուլէ գարուսունտա, Պէտրէատին մահէլէսին-տէ, Եաշմագ ճէ.յրան ճատտէսինտէ, Գայլէ սօգաղընտա, պէր մուճիպի խարիթա, 554 զիրա պիր գրթա արսանին պիւթիւնիւ։

. . 4 . . 75,000 . . . Պէ.յօղլունտա, Ալթընճը տայիրէ գարշըբընտա վագը, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէ-նին պիւթիւնիւ։

. . 5 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խա-րիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 6 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 7 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 8 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 9 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 10 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 11 . . 75,000 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

. . 12 . . 113,700 . . . Վէ եինէ մահէլլի մէզքիւրտէ, պէր մուճիպի խարիթա, 250 զիրա պիր գրթա արսայի խալիյէնին պիւթիւնիւ։

127 . . 5,000 . . 5,000 Դալաթասա, Ճամիի ճէտիտ մահէլլէսինտէ, Ֆէրմանէճիլէր սօգաղընտա քեայիս, 7 զիրա վէ 6 բարմաղ պիր պաղ ֆէրմանէճի տիւքքեանընին միլքիյլէ, դալէ.յի զէմին մահէլլինին պիւ-թիւնիւ։

353 վէ 351 վէ 359 . . 875 . . 900 Գօճա Մուսթաֆա բաշա մահէլլէ վէ ճատտէսինտէ, 180 զիրա արսասա մէպնի 2 գրթա տիւքքեան ար-սասը.յա, 50 զիրա պիր պաղ տիւքքեանընին բուլ հիսսէլէրի։

. 10 . . 6,000 . . 3,500 Զարշուլի քէպիրտէ, Մէբէթճի խանը տէրու-նինտէ, ֆէվգանի գրբգ զիրա արսասա մէպնի, շէհրիյէ 50 զզ. քիրալը պիր պաղ սատա կէտիկի։

Մուահտէլէսի լէրայէ օսմանի օլարաք

465 լիրա Թըրհալա սանճաղընտա, Զաթալճա գազասընտա քեային պէ.յիք չաեբը։

1,400 » Թըրհալա սանճաղընտա, Զաթալճա գազասընտա քեային Տավուլալու քէօյիւ։

600 » Թըրհալա սանճաղընտա, Զաթալճա գազասընտա քեային Դալուսա գրշլաղը։

95 » Թըրհալա սանճաղընտա, Թըրհալա գազասընտա քեային Զէվլանը հիսսէ.յի մահլուլէսի։

16 » Թըրհալա սանճաղընտա, Թըրհալա գազասընտա քեային Լօշ-թի հիսսէ.յի մահլուլէսի։

2940 » Թըրհալա սանճաղընտա, Ղօլոս գազասընտա քեային Ղօլոս տէնիզ մահէլլի։

1100 » Թըրհալա սանճաղընտա, Էրմիյէ գազասընտա քեային մալիւմ իւլ էսամի գրշլաղլար։

Թէգարրիւբ իսէճէք մուաճճէլէլերի, մասչաթը զամիկէ վէ ճիհաթը սայիրէսէն հիչ պիր կիւնա մանթուպաթ իլէ մահսուպ օլունմաեբպ, բէ-չինան վէ այնէն, Մալիյէ խաղինէսինէ, վէ եախսա Նէզարէթի ճէլիլէ.յի մալիյէնին էմր իսէճէկի մահէլլէ թէսլիմ օլունմագ չարթը.յա, պալէա-տէ մուհարրեր իւլ էսամի մահէլլեր հիզալարընտա մուրագամ մուաճ-ճէլէլեր իլէ, այրը այրը մահէլլի, թալիպլերի իւզերլերինտէ օլուպ, հու-լուլ իսէճէք չէհրի իլուլուն ալթընճը ճիւմա իրթէսի կիւնիւ, սահթ տէօրթտէ, խաղինէճէ, թէլէկրաֆիա միւզայիտէլէրի պիլ իճրա, օ կիւն գարարը գաթիլերի վիրիլէճէկինտէն, պունլարըն մուաճճէլաթը մէզ-քիւրէսէն զիեատէսիյէ թէֆվիզինէ թալիպ օլանլարը, վագթի մէզ-քիւրտէ, պէհէ մէհալ խաղինէ.յի միւշարիէ.յհա վարիսաթ իսարէ.յի ումումիյէսինտէ հազրը պուլունմասը, իլան օլունուր։

Մուահտէլէսի լէրայէ օսմանի օլարաք

2,600 լիրա Եանեա վիլայէթինտէ, Էրկէրի սանճաղընտա, Պօղոնա գա-զասընտա Իսթիրաղէսթէ չիֆթլիկի։

5750 » Եանեա վիլայէթինտէ, Էրկէրի սանճաղընտա, Պօղոնա գա-զասընտա Վիլոթի չիֆ.քլիկի։

290 » Եանեա վիլայէթինտէ, Էրկէրի սանճաղընտա, Էրկէրի գազա-սընտա, Զավրիխոր չիֆթլիկի։

1505 » Եանեա վիլայէթինտէ, Էրկէրի սանճաղընտա, Էրկէրի գա-զասընտա, Վիրինա չիֆ.ժլիկի։

1,200 » Եանեա վիլայէթինտէ, Էրկէրի սանճաղընտա, Էրկէրի գա-զասընտա Գոմթուլիչա մէզրա վէ գրշլաղը։

240 » Եանեա վիլայէթինտէ, Բրէվիզէ սանճաղընտա, Բրէվիզէ գա-զասընտա Զէվիա գրշլաղը։

130 » Եանեա վիլայէթինտէ, Բրէվիզէ սանճաղընտա, Բրէվիզէ գա-զասընտա, Լագօս գրշլաղը։

1,100 » Եանեա վիլայէթինտէ, Բրէվիզէ սանճաղընտա, Բրէվիզէ գա-զասընտա, Պալթա չաեբրը։

Թէգարրիւբ իսէճէք մուաճճէլէլերի, մասչաթը զամիկէ վէ ճիհաթը սայիրէսէն, հիչ պիր կիւնա մանթուպաթ իլէ մահսուպ օլունմասեբպ, բէ-

(1) Ճիւմլէլերին եվվելինտէ պուլունան իլք բագամիր մահլուլաթը բագամիրը օլուպ, իքինճի բագամիր, լիրայի օսմանի օլարաք գըյմէթի մուխամմինէլերի պիլ-սիրմէքտէ, վէ իւչինճի բագամիր սախի, պէտէլի միւզայիտէլերի խապէր վիր-մէքտէ տիրլէր։

ՕԳՈՒԵՈՒՆՈՒԶ

Մ. Վ. Ծաննինին 1867 սէնէսինտէ թէէսսիս իլլէտիկի «Շէմս» նամ մէշհուր էճզախանէսի, պու սէնէ մայիս 5-ա միւհիթլիք օրմուշ իսէ տէ, սահիպլինին մէհարէթինէ լայըգ պիր թարզտա վէ տահա միւնթազամ վէ միւքէմմէլ սուրէթտէ պու տէֆա եէնիտէն թէէսսիս վէ քիչտա օլանմուշ տուր։

Մուալէճաթը թըպկիյէ, էտէվթը ճէրրահիյէ, ըթրրիյաթ (բարֆիմբրի), վէ սայիր պիլ ճիմի էճզա վէ էմթաա իվրօբատան եէնի կէթիրտիլմիշ տիր։ Մէգքիւր էճզախանէտէ ըէչէթալար սիրաթէլ իճրա օլունուր, վէ իլաճլար պէօ-յիւք տիգգաթլա եաբըլըր։

Թօրտան միւպայեա իչլին Մ. Վ. Ծաննինին Սթամպօլտա Պաղչէ գարուսուն-տա Ճէլալ պէյ խանընտաքի մաղազատա պագը օլուպ, թաշրա իչին զօմխիօն-լար մէգքիւր մաղազատա գապուլ օլունուրլար։

Բուսճուգտաքի չիպկ ըէք միւքէմմէլ վէ միւնթազամ սուրէթտէ պուլուն-մադտա տըր։

1852 սէնէսինտէ Պէյօղլունտա տօղրու եօլտա թէէսսիս օլունմուշ օլան 77 նիւ-մէրօլու Ծաննի էճզախանէսի տախի միւմանիէյհ Մ. Վ. Ծաննինին մախտումը տիրյամպը Շիմթթ Տօգթէօր Ց. Ծաննի թարաֆընտան իտարէ օլունմադտա տըր։

Մ. Ծաննինին Էտիրնէտէ տէ էճզաճը տիւքքեանը վէ Պէյօղլունտա քիմեախա-նէսի վար տըր։

Տօգթօր Կոմիտաս Օրմանեան էֆէնտի, էվվելքի կիպի, Մ. Ծաննինին Իս-թանպօլտաքի էճզախանէսինտէ սատթ իչտէն տօգուզա գատար պուլունուպ, խասթալարը դապուլ իտէճէք տիր։ Ցիյաթլար բէք էհվէն

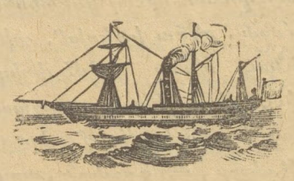

Ժ. ՖԼՕՐԻՕ
ՎԱԲՕՐ ԴՈՒՄԲԱՆԱՍԸ
ՍԷՅՐԻ ՕԷՖԱՑԻՆԼԷՐԻ

Մէգքիւր գումբանեա վաբօրլարը, տօղրուճա Բալէրմօեա, վէ Նիւ-Եօրգա կիւմէք իւզրէ, սեպտեմբեր 20 տէ, պուրատան հաբէքէթ իտէ-ճէքլեր տիր։

Յու պապտէ մալիւմաթը լազըմէ ալմագ իսթէյէն զաթիր, Գալա-թատա, Մումխանէ էտէ վագը, մէգ-քիւր զումբա եա ըն Ա.Էէնցիեասընա միւրաճաաթ իտէպ լիրէր։

Իմարէթլէր իչին լիւզումի մըգ-տար տագբգ միւպաեա իտիրմէ.ր իւզրէ, իլլուլուն իբինճի սալը կիւնիւ միւնագասաեա պէտ օլունճաղընտան, միւնագասատա պուլունմագ իւզրէ, թալիպ օլան թիւճճարըն, եէվմի մէզքիւրտէ, սատթ պէշպու-չուգ ալթը բատտէլէրինտէ, Նիւ-մունէյէրի իլէ պէրապեր, Էվդոքիա հիւմաեուն խաղինէսի էնճիւմէնինէ կէլմէլէրի։ 1—2

ԷՄԱՆԷԹՃԻ ԿՈՄԻԿ ԱՂԱ ԴԱՐԱԵԱՆ

Միւմայլէ.յհ զաթ, Իսթանպօլ իլէ Իսկէնտէրիէ վէ Մըսրը պէ.յն-լերինտէ էմանէթճիլիք իտիպ, հէր նէվի էմանէթ գապուլ, վէ եօլտա գերբերբզ տէօքիւլէպիիր օլան էչ-եաեա պիր զիեան վուգուրինտէ, պունու տախի թարմին իթմէքլիկի, վէ քէզալիք ֆամիլեալարը էմնայի բահտէ ասրա ինճիթմէ.քսիզին, միւմ-քին մէրթէպէ սուհուլէթլէ մէգ-քիւր մահէլլերէ կէօթիւրիւպ կէ-թիրմէ.քլիկի թէ.ահիւտ իտէր։

Մահէլլի վէ մէր.քէզ տայիրէսի, Իս-թանպօլտա Կէօմրիւ կիւն գարշըբն-տա Պուղտայճը խանտա Նիւմէրօ 15. Իսկէնտէրիէտէ Սթամբոնուն կաղինսուսնտա, վէ Մըսրբրտա էր-մէնի ընկերութիւնու կաղինսուսն-տա պուլունմադտա տըր։

Զինկեանէ Գըզընըն ան եէտինճի ճիւզի չբգմբշ օլուպ, վէ թէքմիլ թագբմ կէրէք մանթպատամբզտա վէ կէրէք քիթաղճըլարտա սահթլ-մադտա օլսուզունտան, վէ մէգ-քիւր քիթաղը օգուեանլարըն քեաֆֆէսի տախի թէլէղրաֆ իտէ-ըէք մէճմուն գալմադտա պուլուն-տուգլարընտան, կիւզէլ բուման օ-գումագ արգու իտէնլերին, իշթի-բասընա հիմմէթլերինի արգու վէ տավէթ իտէրիզ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐՈՒ		ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍՈՒ	
Լոնդրա 11 Սեպտ.		Լոնդ. Ում. օգոստոս 30 ագլմ. գր.	10-23
Ինկլիզ գոնսոլիտի	97-13/16	» » սեպտ. 1 սպհ. աչ.	10-21½
Էսհամը Ումումիէ աչըլուը	09-¾	» » Լն եիւքսէք	10-21
» » գարանտը	09-¾	» » Լն աշաղը	10-19
1865 Իսթիդրաղը	10-⅜	» » Սասթ 5 տէ	10-19½
1869 »	10-½	1865 Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	-
1871 »	71-	1865 » » 6 % ֆ.	-
1872 (Պոնտիւ Թրէզոր)	19-½	1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
1873 »	10-	1872 » (Պոն տիւ Թրէզոր	-
Օսմանլը Պանգասը	10-¼	1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	-
Բուսիա իսթիդրաղը 1873	89-⅜	Բումէլի չըմէնտըֆէր	29-½
Մըսրը իսթիդրաղը, պիրէչմիշ	65-⅜	Բէրօր	31-
» իսթիեաղը (չըմէնտը.)	92-⅝	Հէվալէսիզ	01-
Տէվլէթը Ալիէնին 1877 իսթիդ-բաղը	84-⅝	Ագչէ ֆայիզի %	09-
Տաիրա սանիեէ	71-¾	ԱԳՈՒՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ	
Մըսրըն Բոչիլա իսթիդրաղը	94-⅝	Դրէտի ժէնէրալ 6 %	3-27
1877 Մահարիսթան էհամը	93-⅜	Սօսիէթէ ժէն 6 %	4- 6
Դամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-	Իսթանպօլ Պանգասը	7-25
Բարիս, 11 Սեպտ.		Սօսիէթէ Օթման	2-38
Ֆրանսըզ ֆոնտսուս 3 %	86-80	Թրամվայ 5 %	400-
» » 3 % Ամորթիսանը	-	Լավրիսմ (մասէն)	-
» » 5 %	120-25	ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ	
Էսհամը Ումումիէ աչըլուը	09-80	Օսմանլը լիրասը 100 ղրշան	Ղէ Փ.
» » գարանտը	09-70	Ինկիլիզ լիրասը	19-20
1865 Իսթիդրաղը	50-	Ֆրանսըզ ալթունու	88-
1869 »	49-	Բոլ	80-25
1873 »	48-	Դրիսիդ ալթունու	31-28
Բուսէլի չըմէնտը. թահվիլա.	30-25	Ղէեազ մէճիտիյէ	107-13
Օսմանլը Պանգասը	306- 25	Մէթալիք	215-13
Դրէտի Լիոնէ	970-	Ղէչլիք	213-
Բուս ֆոնտսուս 5 % (1877	95-	Ալթընլը	129-
Բուսիանին Շարք իսթիդրաղը	60-⅔	Պագբը	37½-
Իթալիա ֆոնտսուս	86 20	Գարպոն գայիմէսի գաբիք	3-65
Մըսրը իսթիդ. պիրէչմիշ	321-25	ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ	
Իսբանեա խարիճի իսթիդրաղը	19-⅞	Էն եիւքսէք	1195-
Դամպիօ Լոնտրա իւզէրինէ	25-38	Էն աշաղը	1195-
Բարիս, (Պուլվար) 11 Սեպտ.		Սասթ 5 տէ	1195-
Ֆրանսըզ ֆոնտսուս 3 %	120-32½		
Էսհամը Ումումիէ	9-72½		
Վիէննա, 11 Սեպտ.			
Լոնդրա իւզէրինէ գամպիա	118-		
Բումէլի տեմիր եօլ թահվիլաթը	13-80		

ՍԱԼԷՍ Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԵԸ

Օ տը Գոլոնեընին էն ալէասը 1695 սէնէսինտէ ԺԱՆ ԲՕԼ. ՖԷՄԻՆԻՍ ին իճատ էյլէ-տկի, վէ ԺԱՆ ԱՆԹՕԱՆ Ֆաբրինանը Միլան շէհրինտէ 139 նիւմէրօլու Հօչթրասըն խանէսինտէ իսկիքտէն կէ-շիրտկի Օ տը Գոլոնեը տըր։

Շիշէնին իւզերինտէ գըրմըզը վէ մսի պիր մարգա վար տըր։

Իչպու Օ տը Գոլոնեը եալընըզ Գա-լաթատա Մէրթիպանի սօգաղընտա 12 նիւմէրօլու Թրընէլ խանընտա իւք գաթտա մէմուրը մախսուսը միւսիւ Ժօ-զէֆ Է. Ֆլորիանինին օտասընտա սա-թըլըր։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԿԶԲՈՒՆՔ
ԱՍՏԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

Յօրինեալ

Ի ՀԵՐՈՆԻՄՈՍԷ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆՑ

Երէցաբէտ-Անդամաբէտ Լնդանին աշակերտ Կայսերական Ռուսաստանի անդամ,

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐԵԱՑ ՅՈՎՍԷՓ ԴԱՎԱԹԵԱՆ

1880

Այս ընտիր աշխատութիւնը որ 400 երեսէ կը բաղկանայ, ընտիր թղթի վը-րայ տպագրեալ և 121 պատկերներով զարդարուած է. գործոյն պարունակու-թիւնն է, ընդհանրապէս երկնակամարին երեւոյթը, աստեղատանց դասակարգու-թիւնը, զանոնք ճանաչելու եղանակը, երկրիս վրայ ընդհանրապէս արեգական շարժման, մեծութեան, բնագիտական կազմութեան վրայ տեղեկութիւններ, ժամանակի չափուց վրայ, այլ և այլ ազ-գաց տոմարներու վրայ, արեգական հա-կանկեան վրայ, ցերեկուան և գիշերուան անհաւասարութեան վրայ, արշալոյս, վերջալոյս, և եղանակք։ Տարւոյն զա-նազան ժամանակներուն, ցերեկուան և գիշերուան երկայնութեանց վրայ, լուսնի ½ նգամանացը, երեւութիցը և աշխար-հագրութեանը վրայ մասնաւոր տեղեկու-թիւնք, խաւարումնքն ու անոնց պատ-ճառները, մոլորակաց սկզբնատարերք ու անոնց ստորագրութիւնը, դիտաւորաց վը-րայ ընդհանուր տեսութիւնք, աստեղաց հեռաւորութեան վրայ տեղեկութիւններ, մակընթացութիւն և տեղատուութիւն ևն։

Այս տեսակ դասագրքեր մեր ազգին մէջ ընդհանրացած չըլալուն նուազ օրի-նակ տպագրեցաւ, ամենակարեւոր դա-սագիրք մ'է դպրոցաց. եւ հմուտ ան-ձանց։

Կը ծախուի Զագմագճըլար փողոց թիւ 20 եւ ի Քիւրքճի խան վարի յարկ թիւ 23 Յովսէփ Գրավաֆեանի գրատուները ի գին 20 դահեկանի։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌ

ՀԱՑ ԼԵԶՈՒՆ

Գրեց

ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՐՈՍԱՆ

Վաճառելի

Ինպատատ Դպրոցասէր Հայուհեաց Ընկերութեան

Ղայէթ ալէա քեաղրա իւզերինէ թապ խիրմիշ 15 սահիֆէսէն ի-պարէթ պիր բիսալէճիք տիր պու-քի, պիր գատին գալէմի էսէրի իւնվանընը թաշըմագտա օլաուղու հալտէ, աշխարհագրական պիր թան-թը նիզամս ալընմասը էլղէմիյէ-թինտէն պահս իթմէ.քտէ, վէ պի-ըէր չէ.յրէ.ք մէճիսիյէ.յ սաթըլ-մադտա տըր։ Իմամ ումարը.ղ ք-չգլար վէ ալէլխուսուս էհլի քի-թապէթլէր, մէգքիւր բնկերութի-նուն մէնֆաաթը խաթրը իչին, հիչ տէ.յիլ իսէ պիրէր թանէ ալըպ օ-գուտագլըղա հիմմէթ իսէճէ.քլէր։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԵՒՐԱՊԵՑ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ